

SLOVENSKI

vestnik

Izdajatelj, lastnik in založnik: Dr. Franc Petek, Velikovec. — Uredništvo in uprava: Celovec-Klagenfurt, Gasometergasse 10, telefon 56-24. Glavni urednik: Rado Janežič, odgovorni urednik: Lovro Potočnik. — Tiska: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec-Borovlje. — Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Celovec-Klagenfurt 2, Postfach 124.

Letnik XV.

Celovec, petek, 8. julij 1960

Štev. 28 (947)

Obisk Nikite Hruščeva v Avstriji

Za danes popoldne je določen odhod predsednika sovjetske vlade Hruščeva in njegovega spremstva. S tem se bo zaključil državniški obisk, ki je bil poln drobnih presenečenj in je vzbudil med avstrijskim prebivalstvom mnogo več zanimanja, kakor je to ljubo gotovim krogom, ki so precej neokusno pozivali, naj ljudje raje molijo kot pa pozdravljajo „vrhovnega poglavarja brezbojnega komunizma“. Kljub takim pozivom se je namreč povsod, kjer so se na krožni vožnji po Avstriji ustavili sovjetski gostje, zbralo veliko število prebivalstva, posebno lepi sprejemi pa so bili na Koroškem in za zaključek v Grazu. Če pa govorimo o presenečenjih, potem mislimo zlasti na številne drobne dogodke med obiskom, pri katerih se je Hruščev izkazal kot človek zdravega humora in nenavadne odrezavosti ter se je v vsaki situaciji znašel na način, ki ga zelo redko srečamo pri uradniških obiskih.

Državniški obiski gotovo ne služijo samo ljudnosti in določenim formalnostim, marveč imajo tudi konkretne namene. Tako se v zvezi z obiskom Hruščeva v Avstriji v prvi vrsti poudarjajo gospodarska vprašanja in je značilno, da je bilo pri vseh uradniških sprejemih in ogledih širom države vedno v ospredju gospodarstvo. Hruščev je sicer govoril tudi o razorožitvi, o dobrih odnosih med državami ter o nevtiralnosti Avstrije (ki jo — kakor je poudaril — ogrožajo ameriške raketne baze na Južnem Tirolskem ter agresivna velikonemška politika Zahodne Nemčije!), vendar je ob vsaki priložnosti načel tudi vprašanje gospodarskega sodelovanja in združevanja, konkretno v avstrijskem primeru pa govoril o potrebi po razširitvi gospodarskega sodelovanja s Sovjetsko zvezo. V tem smislu tudi tolmačijo dejstvo, da je predčasno za-

ključil krožno vožnjo po zveznih deželah ter se že v noči od srede na četrtek vrnil na Dunaj, kjer so se nadaljevala pogajanja med predstavniki avstrijske in sovjetske vlade.

Kakor že omenjeno, je bil sprejem sovjetskih gostov posebno priskrben na Koroškem. Tako se je na primer v sredo popoldne zbralo na celovškem Novem trgu mnogo tisočev ljudi in so imeli varnostni organi, ki so jim priskočili na pomoč tovariši iz raznih avstrijskih mest, precej truda, da so vsaj za silo utrli prosto pot gostom iz Sovjetske zveze,

Rankovič na proslavi Dneva borca:

Jugoslavija se vztrajno prizadeva za ohranitev miru

Zadnje nedeljo so po vsej Jugoslaviji na številnih prireditvah ob srečanjih borcev iz narodnoosvobodilne vojne in odkrivanju spominskih plošč padlim junakom slovesno proslavili letošnji Dan borca. Osrednja proslava je bila v Sremski Mitrovici, kjer se je poleg številnih predstavnikov političnega življenja, množičnih organizacij in združenj borcev zbralo blizu 100.000 prebivalcev Srema in bližnje okolice. Na proslavi je govoril predsednik Zveze borcev Jugoslavije Aleksander Rankovič.

V svojem govoru je Rankovič najprej obširno opisal razvoj narodnoosvobodilnega boja v Sremu, ki je bil vsa vojna leta eno izmed najbolj pomembnih žarišč tega boja in je jugoslovanska narodnoosvobodilna armada v boju proti fašistični Nemčiji prav na sremski fronti izvedla najpomembnejše akcije za dokončno in popolno osvoboditev domovine.

Ko je govoril o sodelovanju balkanskih narodov v zadnji vojni, je Rankovič poudaril, da bi izboljšanje odnosov med narodi balkanskega področja tudi danes pomenilo tehten prispevek k nadaljnji krepitvi sil miru v Evropi. Omenil je ostre napade nekaterih balkanskih držav proti Jugoslaviji od leta 1948 naprej in dejal, da nastaja resno vprašanje, kaj se je zgodilo v povojnem razvoju, da mora Jugoslavija

ki jih je na vsej vožnji spremljal tudi kancler Raab. Smešno zveni pisanje nekaterih listov, češ da je bil sprejem v Celovcu izključno „komunistična družinska zadeva“. kajti toliko komunistov verjetno cela Koroška ne zmore in je bilo v množici opaziti tudi precej takih, ki so prišli iz prepričanja, da s strankarsko-političnim hujskanjem ni mogoče ustvarjati zblizanja med narodi. Navzočih je bilo tudi lepo število koroških Slovencev in so se slovenski transparenti ter slovenski klici „Živel Hruščev“ in „Mir in bratstvo“ harmonično vključili v pozdrav, ki ga je deželno glavno mesto priredilo Hruščevu in njegovemu spremstvu pred celovškimi zmagajem.

Uradni sprejem je bil v hotelu Moser-Verdino, kjer je deželni glavar (ki se je po pisanju tiska pri prvem pozdravu v Mallnitzu med razgovorom s Hruščevom poslužil tudi slovenskega jezika) v svojem nagovoru poudaril posebno vlogo Koroške kot mostu med Vzhodom in Zahodom ter Jugom in Severom. Ko je v imenu deželne vlade

podaril Hruščevu lovsko puško — izdelek boroveljskih puškarjev, se je Hruščev zahvalil na svojstven način: „Ne razumem prav, kako je mišljeno to darilo. Kot sovjetski državnik se zavzemam za razorožitev, za uničenje vsega orožja, vi pa mi poklanjate puško, vi me oborožujete!“

Takih in podobnih „vlozkov“ je bilo mnogo med obiskom Hruščeva v Avstriji. Doživeli pa smo — prav v Celovcu! — žal tudi druge stvari, ki zvenijo popolnoma drugače kot ponovno izražena želja po zblizanju med narodi. Tako je bila na primer po sprejemu Hruščeva na Novem trgu skupina naših ljudi v neki gostilni zaradi svoje slovenske govornice deležna prav čudnega pozdrava, ko jim je ena izmed tamkajšnjih natakaric zabrusila v obraz: Če niste zadovoljni pri nas na Koroškem, zginite dol k čušom, saj tja sploh spadate. Tukaj smo Nemci in na to smo ponosni! — Nočem verjeti, da je to govorila iz notranjega prepričanja, bolj verjetno je, da je tako strupeno sovraštvo do Slovencev plod nenehnega hujskanja in zastrupljanja ozračja na Koroškem, ki ga očitno tudi v tem lokalno le manjka, kjer se navadno zbira tako imenovana celovška „inteligenca“ in „elita“.

Visoko odlikovanje za jugoslovanskega veleposlanika

Kakor smo poročali že v zadnji številki našega lista, bo sedanji veleposlanik FLR Jugoslavije v Avstriji Jože Zemljak prihodnji mesec zapustil Avstrijo in odšel na novo službeno mesto.

V ponedeljek je bil veleposlanik Zemljak na poslovilnem obisku pri zveznem prezidentu dr. Schärfu. Ob tej priložnosti ga je zvezni prezident v znak priznanja za zasluge v razvoju dobrih sosedskih odnosov med Avstrijo in Jugoslavijo odlikoval z velikim zlatim častnim znakom.

Zlata doktorska diploma

dunajske tehniške visoke šole za prof. dr. inž. Milana Vidmarja

Pred nekaj dnevi je bila priznanemu slovenskemu znanstveniku prof. dr. inž. Milanu Vidmarju podeljena na Dunaju zlata doktorska diploma. Prof. Milan Vidmar je namreč pred petdesetimi leti doktoriral na dunajski tehniški visoki šoli iz tehniških ved in je bil eden izmed prvih takrat še redkih doktorjev te stroke.

Leta 1957 je prof. dr. inž. Vidmar prejel na dunajski tehniški visoki šoli tudi zlato inženirsko diplomu.

Plodni razgovori o manjšinah

na seji mešanega italijansko-jugoslovanskega odbora

V skoraj dva tedna trajajočih posvetovanjih je mešani italijansko-jugoslovanski odbor v Beogradu razpravljal o raznih vprašanjih, ki se nanašajo na italijansko manjšino v Jugoslaviji oziroma jugoslovansko manjšino v Italiji. Dnevni red tega zasedanja je bil — kakor smo poročali že v zadnji številki — precej obširen in je obsegal razne probleme, ki so življenjskega pomena za nadaljnji obstoj in uspešni razvoj narodnih manjšin v obeh državah.

Delo odbora je potekalo v dobrem razumevanju in prijateljskem vzdušju ter je, čeprav še niso znani podrobni rezultati, dovedlo tudi do konkretnih uspehov, ki bodo gotovo pozitivno vplivali na položaj manjšin. Posebno konstruktivna je bila razprava o šolstvu, kjer je jugoslovanska delegacija posebej naglasila, da mora biti novi zakon o slovenskem šolstvu v Italiji v skladu s Posebnim statutom londonskega sporazuma, kar je bilo z italijanske strani tudi zagotovljeno. Prav tako je bilo v tej zvezi govora tudi o priznanju diplom in službenih let slovenskih šolnikov, ki poučujejo na slovenskih šolah v Italiji.

Tisk slovenske manjšine v Italiji je pozorno spremljal zasedanje mešanega odbora in je z zadovoljstvom zabeležil dober potek razgovorov. Pač pa je v zvezi s šolskim vprašanjem ter zlasti z novim zakonom o slovenskem šolstvu, ki ga je pred kratkim potrdila italijanska vlada, zelo ostro opozoril na dejstvo, da z uzakonitvijo slovenskega šolstva na Tržaškem in Gorškem še nikakor ne bo v celoti rešeno šolsko vprašanje slovenske manjšine v Italiji, ker zakon ne upošteva Slovencev v Benežiji in Kanalski dolini.

danes z nekaterimi sosedi tako rekoč začeti obnovljati sodelovanje od kraja, koč da ni bilo oboroženega sodelovanja v vojni. „Mi pa smo — je izjavil Rankovič — po vojni nešteto dokazali, da je neobhodno potrebno sodelovanje med balkanskimi državami. Prav tako mislimo tudi danes. In ne samo mislimo, ampak je tudi vsa naša politika usmerjena v sodelovanje med narodi in državami. Vedno smo nudili našo roko vsem sosedom, ki iskreno želijo razvijati z nami medsebojne stike na podlagi medsebojnega spoštovanja, enakopravnih odnosov in nevmišavanja v notranje zadeve.“

Rankovič je tudi dejal, da v svetu jugoslovanske narode pogosto imenujejo „bojevite narode“. Toda mi nismo bili dobri borci — je naglasil — zaradi tega, ker smo se želeli vojskovati, ampak zato, ker nam je bila vojna vsiljena in ker se nismo vojskovali, da bi osvajali tuje ozemlje ali si pokorili druge narode, ampak da bi ohrani-

Nepopustljivost Francije do Alžircev

Nedavni razgovori med predstavniki francoske ter začasne alžirske vlade, katerih namen je bil pripraviti možnosti za pogajanja o ustavitvi sovražnosti v Alžiru, so se zaključili brez vsakega uspeha. S francoske strani so bili postavljeni taki pogoji, ki jih Alžirci nikakor ne morejo sprejeti, ker bi v bistvu pomenili brezpogojno kapitulacijo. Zaradi tega se je francoska vlada znašla v precej neprijetnem položaju in ji zdaj očitajo, da dejansko sploh ne želi pogajanj, marveč hoče še naprej voditi vojno v Alžiru.

V zvezi s pripravljanimi razgovori v Melunu je objavila alžirska vlada posebno izjavo, v kateri poudarja, da v sedanjih pogojih in okoliščinah ni umesten odhod njene delegacije v Francijo. Če pa bi francoska vlada sprejela načelo, da se morata o pogojih za prihod delegacije sporazumeti obe strani, je alžirska vlada pripravljena ponovno poslati v Francijo svoje predstavnike. V izjavi posebej poudarjajo, da so pogoji francoske vlade taki, da bi bila alžirski delegaciji odvzeta sleherna svoboda in bi imeli člani alžirske delegacije pri pogajanjih v Franciji mnogo manj svobode, kakor jo ima politični kaznjenci.

Tako iz izjave alžirske vlade kakor tudi iz mnenja francoskih vladnih krogov je sicer razbrati, da mostovi med francosko in alžirsko vlado niso porušeni, vendar za zdaj ni pričakovati, da bi prišlo do medsebojnih pogajanj. Trenutno se za obnovitev francosko-alžirskih razgovorov trudi zlasti Tunizija, ka-

nili svojo svobodo, pogostokrat pa tudi svoj obstoj. V vseh povojnih letih pa se Jugoslavija vztrajno in odločno zavzema in bori za okrepitev miru, ker ima v osnovi take svoje politike pred očmi neizpodbitno dejstvo, da je moč samo v miru zagotoviti povečanje blaginje in nenehno krepiti socialistične družbene odnose, da je samo v miru mogoče razvijati prijateljsko in najtesnejše sodelovanje z drugimi narodi in državami. Toda v boju za mir in aktivno koezistenco med narodi in državami ni treba ostati pri izjavah, pozivih in deklaracijah, ampak je treba vsak dan konkretno delati za to, da bi na vseh področjih mednarodnih odnosov dosegli določene pozitivne rezultate, ki bodo pomenili spodbudo za nadaljnje napore in nadaljnje uspehe. Tako bosta olajšana zbiranje in krepitev vseh miroljubnih in naprednih sil in bolj jasno se bodo pokazale tiste reakcionarne sile na svetu, ki zastrupljajo mednarodne odnose.

tere predsednik je celo izjavil, da bi bila Tunizija pripravljena vstopiti v skupnost francoskih držav, če bi Francija priznala Alžiru neodvisnost. Tudi o izjavi alžirske vlade v tunizijskih krogih menijo, da je bila zelo zmerna.

V teh dneh je tudi predstavnik LR Kitajske poudaril, da bo Kitajska v celoti podpirala alžirsko borbo ter dodal, da bi bil diplomatski predstavnik alžirske vlade dobrodošel na Kitajskem. To pomeni, da namerava Kitajska uradno priznati začasno alžirsko vlado.

Arabska liga pa se medtem trudi, da bi alžirsko vprašanje ponovno spravila pred Glavno skupščino OZN, ki bo septembra začela svoje letošnje zasedanje.

Umrli je Aneurin Bevan

V starosti 62 let je na svojem domu blizu Londona umrl znani angleški politik Aneurin Bevan, ki je veljal za voditelja levega krila angleške laburistične stranke. Njegova življenjska pot ga je vodila od rudarja preko sindikalnega funkcionarja do poslanca in ministra. Položaj ministra za delo je leta 1951 zapustil iz protesta proti oboroževalni politiki vlade. Kot podpredsednik laburistične stranke se je prizadeval za resnejše stike med Vzhodom in Zahodom.

Kjer manjšina ni več — manjšina

Že na glavni cesti, ki vodi iz Trsta v Koper, je pred vstopom v mesto velik dvojezični krajevni napis: Koper-Capodistria. To je le eden izmed številnih dvojezičnih napisov, ki jih je Jugoslavija uvedla v vseh krajih, kjer živi italijanska manjšina. Pri tem pa je značilno, da so jih postavili ne glede na to, da italijansko prebivalstvo na teh področjih ne dosega 25 % vsega prebivalstva, kot je to določeno v Posebnem statutu londonskega sporazuma, ki vsebuje predpise v zaščito manjšin.

Isto velja tudi za vse ostale dvojezične napise, tako za ulične kot tiste na javnih ustanovah v Kopru, Izoli in Piranu. Samo v Kopru je okoli 80 dvojezičnih napisov na okrajnih in občinskih ustanovah ter uradih. Pošte v Sečovljah, Portorožu, Piranu, Izoli, Kopru in Škofijah udarjajo na vse pisemske pošiljke dvojezične pošne žige. Celotno v republiškem telefonskem imeniku so glavni kraji tiskani v obeh jezikih. Imajo pa v načrtu, da bodo (v kolikor to ni že izvedeno) dvojezične napise dosledno uvedli še pri gospodarskih podjetjih, na trgovinah, delavnicah in javnih lokalih.

Svojo enakopravnost ima italijanščina tudi v živi uporabi. Vsak Italijan uporablja svoj jezik v vseh javnih uradih in ustanovah. Na sodišču so razprave v italijanščini in izdajajo uradne akte dosledno v italijanskem prevodu. Poleg tega pa bo okraj uvedel sploh vse formularje, rojstne liste, poročne liste, davčne in druge prijave v obeh jezikih.

Tamkajšnja uprava se dosledno zavzema za popolno enakopravnost obeh jezikov. V veljavni je okrajni odlok, ki določa, na katerih mestih morajo uslužbenci obvezno ob-

vladati oba jezika, za ostale pa so uvedli tečajne italijanščine. Predvsem težijo za tem, da bi v javno upravo vključili čim več Italijanov.

Italijanskim šolam posvečajo posebno skrb. Število italijanskih učencev in dijakov stalno narašča in jih je zdaj skupno 384; imajo 9 osnovnih šol, 2 gimnaziji, srednje ekonomsko šolo in vaješki dom. Enakopravnosti obeh jezikov pa služi tudi tamkajšnje slovensko šolstvo, kajti slovenski otroci se na svojih šolah prav tako obvezno učijo italijanskega jezika kot italijanski otroci slovenščine. Tako se usposablja, da vprašanje jezika in narodne pripadnosti v bodoče ne bo moglo več predstavljati kaj drugega kot vez med prebivalci, ki živijo na tem ozemlju.

Prav tako so s slovenskimi popolnoma enakopravne tudi italijanske prosvetne in kulturne organizacije. Ne samo, da ne gre za razlikovanje med temi organizacijami zaradi njihovega narodnostnega značaja, marveč prejemajo italijanske celo večje javne podpore, da bi lahko razširile svojo prosvetno dejavnost med italijanskim prebivalstvom.

V takih pogojih spoštovanja narodnost-

— narodna manjšina v takih razmerah ni več manjšina, ki bi bila v večnem strahu za svoj narodnostni obstoj ter zato v stalnem boju za spoštovanje svojih pravic. Italijansko prebivalstvo kot popolnoma enakopraven činitelj se je vključilo v vodenje skupnih poslov, od delavskih svetov in zborov volivcev do organov družbenega upravljanja. Ta najbolj demokratična pot za zaščito življenjskih interesov italijanske manjšine je hkrati tudi zagotovilo, da bo v takih okvirih skupno s Slovenci lahko dokončno uresničila tudi svoje težnje za lepšim življenjem.

Za nas, ki smo vajeni bistveno drugačnih odnosov med manjšino in večinskim narodom, pa je vsekakor zanimivo vprašanje, kakšni so činitelji, ki vplivajo na nemoteno skupno življenje Slovencev in Italijanov v Jugoslaviji.

Glavni činitelj je gotovo ta, da se Jugoslavija pri uresničitvi enakopravnosti italijanske manjšine pač ni omejevala le na formalna določila tozadnega statuta, marveč je s svojo jasno socialistično politiko omogočila, da je manjšinsko vprašanje zgubilo nekdanji značaj odnosov večinskega naroda do narodne manjšine. Od-

Letošnji VIII. Ljubljanski festival:

Revija jugoslovanskega baleta

Letošnji VIII. Ljubljanski festival, ki se je pričel 30. junija, poteka v znaku baletne umetnosti in upravičeno nosi naslov „Revija jugoslovanskega baleta“. Poleg nastopov posameznih baletnih ansamblov iz Ljubljane, Beograda in Sarajeva, ki so se predstavili prve tri večere, je bil v okviru letošnjega festivala tudi I. kongres jugoslovanskih baletnih umetnikov, pedagogov in koreografov, odprli pa so tudi posebno razstavo o razvoju jugoslovanskega baleta.

Ker je slabo vreme onemogočilo, da bi bila prva prireditev letošnjega festivala na tradicionalnem prizorišču v Križankah, so nešteti ljubitelji plesne umetnosti do zadnjega kotička napolnili dvorano Opere, kjer je balet ljubljanske Opere uprizoril „Pepelko“. Kot prvi letošnji gostje so naslednjega dne nastopili člani opernega baleta iz Beograda z „Cisello“, v zadnjih dneh oziroma do nedelje pa so na sporedu še nadaljnji nastopi baletov iz Ljubljane, Beograda, Sarajeva, Skoplja in Zagreba.

V okviru letošnjega Ljubljanskega festivala je prirejeno tudi prvo tekmovanje ansamblov republiških baletov, ki bo ob nadaljnjem uspešnem razvoju morda došlo celo do značaj mednarodne prireditve.

Na prvem kongresu baletnih umetnikov, pedagogov in koreografov so se zbrali znani predstavniki te umetnosti iz vse Jugoslavije in bo kongres gotovo prispeval k nadaljnjemu razvoju jugoslovanskega baleta, medtem ko nudi razstava jugoslovanskega baleta zanimiv pogled nazaj na prehojeno pot.

nih pravic in utrjevanja sožitja obeh narodnosti si je težko zamišljati primere nacionalne nestrpnosti ali sovinstičnega izzivanja. Nasprotno, politika sožitja dveh narodnosti preprečuje kakršna koli nacionalna trenja in odpira povsem nove možnosti za enakopravno sodelovanje. Pripadati tej ali oni narodni skupini na tem področju zato ne predstavlja več posebnega vprašanja

nos med Slovenci in Italijani je izšel iz okvirjev, ki jih je nekoč označevala nacionalna nestrpnost in tlačenje slovenskega življa, toda oba naroda sta dokazala veliko zrelost in tako se je slovensko in italijansko prebivalstvo povsem uveljavilo kot skupni in enotni nosilec novega družbenega dogajanja in popolne narodne enakopravnosti.

Avstrijski kmetijski velesjem v Welsu

Wels je mesto na Zgornjem Avstrijskem ter šteje okoli 44.000 prebivalcev. Prebivalstvo je po veliki večini zaposleno v krajevni industriji in trgovini. Kraj pa je zelo pomemben zaradi velikega avstrijskega centralnega kmetijskega velesjema, ki se je razvil iz skromnih začetkov ljudskih slavnosti. Leta 1878 so ljudski slavnosti priključili razstavo kmetijskih proizvodov in od tega časa prirejajo vsako drugo leto kmetijske razstave, ki so pridobivale ob vsaki prireditvi širši in pomembnejši obseg. Kmetijske razstave v Welsu so se razvile do velikih mednarodnih kmetijskih velesjemov, ki danes ne privabljajo le gledalce, temveč tudi mnoge kupce, s katerimi sklepajo razstavljalci kupne pogodbe za pomembne vsote.

Ugodna geopolitična lega kraja omogoča, da se welski kmetijski velesjem razvija z veliko naglico ter je eden izmed najbolj obiskanih avstrijskih velesjemov. Leta 1948, ko so po vojni spet začeli s centralnim kmetijskim velesjemom v Welsu, so ugotovili pičlo pol milijona obiskovalcev, leta 1958 pa je ta sejem obiskalo nad milijon ljudi iz avstrijskih zveznih dežel ter iz inozemskih držav. Toda tudi število razstavljalcev je v desetletnem razdobju, to je od leta 1948 do leta 1958, skokoma naraščalo. Leta 1948 so jih ugotovili 300, leta 1958 pa 2000. Na 400.000 kvadratnih metrov obsegajočem velesjemskem prostoru je razstavljalcem na razpolago 23 velikih hal.

Kakor sta na zadnji tiskovni konferenci poudarjala velesjemski prezident in župan mesta Wels, postaja ta velika kmetijska prireditev vedno bolj posrednik kmetijske blagovne izmenjave med Vzhodom in Zahodom, prav zaradi ugodnih prometnih žil in primerne geografske lege ter tudi zaradi nevtralnosti naše dežele.

Letos bo avstrijski centralni kmetijski velesjem v Welsu od 3. do 11. septembra 1960. Smotnemu prizadevanju velesjemskega vodstva je pripisati, da so to gospodarsko prireditev v zadnjem desetletju silno razširili in izpopolnili. Interesente, razstavljalce in kupce privablja razstava kmetijske proizvodnje z vsemi odenki od živinoreje, poljskih pridelkov, gozdnega gospodarstva do vrtnarstva. Ogromno množino predmetov bo pokazala razstava industrijskih ter obrtnih potrebščin na kmetijskem področju. Preobširno bi bilo naštevati vse od najmanjšega tehničnega pripomočka do strojev velikanov, ki jih uporabljajo v kmetijskih obratih. Ustrezno vedno dvigajoči se življenjski ravni bo prikazanih vseh vrst prehranbenih sredstev in posladil do najfinejših izdelkov.

Razen tehniškega oddelka bo tudi posebno velika razstava vseh avstrijskih pasem goveda, konj, svinj, malih živali in tudi perutnine. Na to razstavo bo tudi koroška živinorejska zveza postavila izbor koroških pasem.

Čeprav welska slavnost davno ni več to, kar je bila v prvotnem smislu, ker je postala reprezentativen mednarodni kmetijski sejem, ima na veseličnem prostoru še precej značaja ljudske slavnosti, saj je v izdatni meri poskrbljeno za najrazličnejšo pestro zabavo in razvedrilo, med drugim tudi s prvovrstnimi umetniškimi izvajalniki.

GOSPODARSKI DROBIŽ

Povečana proizvodnja živega srebra v Idriji

Zaradi modernizacije rudnika bodo proizvodnja živega srebra v Idriji povečali za 85 ton. S tem se bo izkoriščanje rudnika povečalo od dosedanjih 85 na 91 odstotkov. Živo srebro je iskano blago širom po svetu in povpraševanje za to rudo stalno narašča zlasti v Zahodni Nemčiji, Franciji, Švici in Ameriki. Zato bo povečana proizvodnja v rudniku Idrija velikega pomena za jugoslovansko gospodarstvo tudi na inozemskem trgu.

Padeč proizvodnje jekla v ZDA

Na ameriškem trgu jekla je nastal precej kritičen položaj, ki se še nadalje zaostruje. Zato so ameriške jeklarne prisiljene, da le deloma izkoriščajo svoje zmogljivosti. Zaradi tega kritičnega položaja je bil tudi največji ameriški jeklarski kompleks — „United Steel Corporation“ — prisiljen prekiniti aktivnost nekaterih svojih naprav. Ameriška jeklarska industrija izkorišča sedaj samo 60 odstotkov svoje produkcijske zmogljivosti.

Rekordna proizvodnja grafita v Avstriji

Avstrija zavzema v pridelovanju grafitu drugo mesto na svetu, odkar je bil v Donawitzu uveden nov sistem proizvodnje. Rekordno proizvodnjo grafitu so dosegli v prvem četrtletju tekočega leta, ko je znašala 19.100 ton grafitu, kar je skoraj trikrat več kot v istem razdobju lani.

Povečan izvoz sovjetskega petroleja

V zadnjih dveh letih se je izvoz sovjetskega petroleja v zahodnoevropske države povečal za več kot 100 odstotkov. Lani je znašal skoraj 17 milijonov ton in je šlo 90 odstotkov tega izvoznega petroleja preko črnomoških pristanišč. V gospodarskih krogih je slišati, da se Sovjetska zveza boče pogajati za nove dobave neki angleški družbi, katera zalaga okrog 100 oskrbovalnih središč, ni pa vezana na velike britanske petrolejske koncerne.

Nova nahajališča nafte v Jugoslaviji

Pri raziskovalnih delih v Slavoniji so v bližini vasi Lipovljani odkrili novo nahajališče nafte, o katerem strokovnjaki domnevajo, da je to polje po rezervah nafte približno enako doslej največjemu jugoslovanskemu nahajališču nafte Stružec, katerega sloj je debel približno 40 metrov.

PO ŠIRNEM SVETU

Havana. — Spor med Ameriko in Kubo se na gospodarskem področju vedno bolj zaostruje. Amerika je sklenila zakon, s katerim bo zmanjšala ali sploh ukinila dobavo kubanskega sladkorja (sladkor je glavno izvozno blago Kube — op. ured.), predsednik Kube Fidel Castro pa je odgovoril s podržavljenjem posameznih ameriških podjetij v Kubi.

Akra. — 1. julija je bil dr. Kwame Nkrumah ustoličen za prvega predsednika mlade republike Gane. Istega dne je stopil v veljavo novi vladni sistem ter je začela veljati nova republiška ustava Gane. Po tej ustavi angleška kraljica ni več priznana kot vladarica in odpravljeno je bilo tudi mesto dosedanjega generalnega guvernerja. Kljub temu pa bo Gana še dalje ostala članica britanske skupnosti narodov. — Razglasitev republike je prebivalstvo Gane pozdravilo s številnimi ljudskimi prireditvami.

Beograd. — Kakor je bilo v Beogradu uradno sporočeno, bo državni podtajnik ameriškega zunanjega ministrstva Douglas Dillon (ki bo kratko po obisku Hruščeva prispeval v Avstrijo — op. ured.) 27. julija prišel na tridnevni obisk v Jugoslavijo, kjer bo z jugoslovanskimi predstavniki vodil razgovore o vprašanjih, ki zanimajo obe državi — to je Jugoslavijo in Ameriko.

London. — V poučenih krogih angleške prestolnice trdijo, da bo prišlo v angleški vladi v kratkem do sprememb. Baje bo finančni minister Amory, ki se že dalj časa ukvarja z odstopom, končno res podal ostavko. Predsednik vlade MacMillan, ki doslej ni hotel slišati o takih spremembah, je zdaj baje pripravljen sprejeti ostavko Amoryja, ker se nezadovoljstvo z gospodarsko politiko sedanjega finančnega ministra vedno bolj veča.

Rim. — S 1. julijem se je začela petletna svetovna kampanja FAO proti gladi, katere namen je doseči boljše razumevanje nujnosti, da se preskrbi zadošna hrana za sedanj in prihodnje prebivalstvo sveta, katerega število nesorazmerno hitreje narašča kot pa prehranbeni viri. Ravnatelj FAO je v tej zvezi poudaril, da je imenovana organizacija sicer dala pobudo za to kampanjo, toda odgovornost za njeno praktično izvajanje imajo vse države, ki bodo morale spremeniti svoje gospodarsko načrtovanje v skladu z novimi svetovnimi potrebami.

Pulj. — Prve dni julija sta se na Brionih sestala predsednik FLR Jugoslavije maršal Tito ter predsednik grške vlade Karamanlis. Ob tej priložnosti sta izmenjala poglede o aktualnih mednarodnih vprašanjih s področja obojestranskih odnosov. Glede mednarodnih vprašanj je bila poudarjena važnost vloge Združenih narodov v reševanju posameznih mednarodnih vprašanj. Pri tem je prišla do izraza enakost pogledov in je bila poudarjena pozitivna vloga in pomen malih neodvisnih dežel za razvoj v svetu. Ugotovljeno je bilo koristno sodelovanje med Grčijo in Jugoslavijo, ki sta kljub razlikam v družbenih sistemih in pogledih na posamezna vprašanja postavili sodelovanje na realno in zdravo osnovo ter v praksi izvajali načela miroljubne koeksistence.

Toulouse. — Bivši predsednik francoske republike Auriol je poslal predsedniku ustavnega sveta pismo, v katerem sporoča, da se zaradi napadov na državno suverenost ne bo več udeleževal sej tega odbora. Auriol očita sedanjemu predsedniku Francije De Gaulleu, da postavlja svoje osebne interese pred interese države in skupnosti ter s samovoljnimi ukrepi krši republiško ustavo.

Washington. — Proti ugovoru predsednika Eisenhowerja je ameriški predstavniki dom sklenil zakon o povišanju plač državnih nameščencev in je pričakovati, da bo temu zgledu sledil tudi senat.

„Hočemo nadaljevati pot Prežihovega Voranca“

Iz govora tajnika SPZ na spominski prireditvi ob 10-letnici smrti Prežiha v Pliberku, dne 26. 6. 1960

Zbrali smo se danes v Pliberku ljubitelji slovenske besede, slovenske pesmi in slovenske knjige, zbrali smo se prosvetaši, da v okviru našega prosvetnega dneva dostojno počastimo spomin na našega velikega rojaka, borca za pravice preganjanj, zapostavljenih in tlačanih ljudi — našega koroškega pisatelja Lovra Kuharja — Prežihovega Voranca, ki je umrl pred desetimi leti.

V Pliberku smo se zbrali — mi samorastniki — da počastimo spomin našega samorastnika Prežiha, ki je pred desetimi leti komaj 57 let star umrl na posledicah trde in krvave življenjske poti, polne preganjanj in mučenj. Prišli smo, da se ga spominjamo in se mu znova zahvalimo za vse, kar nam je dal z neminljivo zapuščino svojih knjig in povesti o Samorastnikih, Jamnici, Požganici in Doberdobu, ki so nam prirasle k srcu z njegovimi vedno lepimi in mladostno svežimi Solzicami. Hočemo pa s tega mesta tudi povedati, da rod samorastnikov od Pliberka pa do Zilje še živi, dela in ustvarja z isto žilavostjo, s kakršno je premagoval težave in ovire že dolga desetletja. Zagotoviti hočemo, da koroški

Slovenska pesem v Zahodni Nemčiji

Koroški akademski oktet iz Ljubljane je kmalu po obisku na Koroškem odpotoval v Zahodno Nemčijo, kjer se je skupno z moškimi pevskimi zborom DPD „Slava Klavora“ iz Maribora udeležil mednarodnega tekmovanja pevskih zborov v Gross-Zimmern v bližini Darmstadta. Na tem tekmovanju so poleg kakih 30 nemških zborov sodelovali tudi najboljši zbori drugih evropskih narodov, ocenjevali pa so jih priznani glasbeni strokovnjaki in glasbeniki.

Slovenska zborova sta na prireditvi dosegla izredno lepe uspehe ter najvišja priznanja. Koroški akademski oktet, ki je bil po številu pevcev sicer najmanjši zbor, je bil pravo odkritje za številne pevce drugih narodov in glasbenike, ki niso štedili s pohvalami in priznanji. Na tekmovanju je oktet prejel dve prvi nagradi in se v skupni oceni kot najboljši inozemski zbor uvrstil na drugo mesto. Poleg tega pa je prejel še posebno častno nagrado ministrskega predsednika deželne vlade Hessen ter nagrado za najboljšega dirigenta tega tekmovanja. Pa tudi mariborski zbor je častno zastopal Slovenijo in Jugoslavijo ter se je uvrstil na tretje mesto, skupno z oktetom pa je v dveh skupinah zasedel prvo mesto.

Oba zborova iz Slovenije sta ob tej priložnosti prešla vabila za koncerte v Nemčiji, oktet pa še posebej povabila v Belgijo in Holandijo ter vabilo za snemanje v belgijskem in nemškem radiu.

samorastniki ne bomo popustili, ker smo neuničljivi, ko iz svojega spoznanja ubiramo pot, ki nam jo je začrtal naš samorastnik Prežih.

Težko je govoriti o Prežihovem Vorancu, še težje je v kratkih besedah naslikati njegovega duha in njegovo veličino. Svojo življenjsko pot, svojo borbo za trdi vsakdanji kruh, vsa razočaranja in spoznanja ter prizadevanja za zmago resnice in pravice — prav od ranih otroških let pa do zadnjih ur svojega življenja — je delavec, kmet, pisatelj-samouk s Prežihovega vrha ovekevečil v svojih povestih, ki jih je začel pisati leta 1909, ko je objavil svoj prvi podlistek v celovškem „Miru“.

Ko listamo po straneh njegovih povesti, srečamo vedno spet njega samega, njegova doživetja, njegovo uporno, a pravično misel. Z njim spoznavamo krivice starega sveta, srečavamo ga, kako se mu gabi in upira nasilje in vojna; kako biča svojeglavost in nadutost nemške gospode in obsaja naše prilizovanje in klečeplazanje v preteklosti; kako raziskuje napake gledanja na koroško vprašanje in iz teh napak lušči nova spoznanja; kako se oklepa svojih njiv in travnikov, ki jih je vzljubil z vso toplino, in svojih črnih skrivnostnih gozdov okoli Kotelj. Vidimo, kako že na tujih tleh — na Dunaju in v Parizu, kjer je preživel leta izgnanstva — v duhu gleda s Prežihovega vrha na pliberško Šmarjeto, na Svinjo planino, gor proti Celovcu... In nenkrat občutimo, da tudi to zemljo, ta preprosti slovenski rod, ki živi na njej, ljubi z enakim občutjem kot svoj rodni kralj, svoj Prežihov vrh in svojo družino, ki sta mu tako daleč. V njegovih povestih spoznamo v vsej globini, kako živ list naše gore je bil Prežih, spoznamo, da je bil eno z nami in da smo mi eno z njim.

In ko ga tako spremljamo v njegovih povestih po njegovi življenjski poti, šele prav spoznamo, da je bil Voranc kot samorastnik med samorastniki hkrati eden največjih oblikovalcev slovenske besede, ki je znal s silo svojega jezika in svoje nadarjenosti zgrabiti slehernega in mu vdahniti vero v bodočnost, v bodočnost našega rodu in v bodočnost delovnega človeka.

Nihče ni mogel bolj kot on naslikati našega človeka, nihče lepši podati sliko o tragediji plebscista. In kdo bi bolj kot on v Solzicah naslikal in priklenil k srcu dušo naših otrok. Ali nam ni s tem naložil dolžnost, da moramo ta zlahni sad našega rodu — naše otroke — varovati in čuvati pred potujčenjem v šol in na cesti! — Da, Prežih nam je dal to naročilo in mi smo

njegovi dolžniki! Danes, ko naši sadovi dozorevajo, bolj kot kdaj koli prej. Kakor je bil Prežih neustrašen, tako tudi nas ničesar ne sme prestrašiti. Hodimo naprej po njegovi poti in kadar bodo težave in preizkušnje posebno velike, iščimo pri njem zatočišča in opore, iščimo pri njem poguma za nova dejanja.

Kakor Prežih, tudi koroški Slovenci hočemo pokazati, kaj zmoreta trdna volja in dober namen. Zato deseto obletnico njegove smrti obhajamo v zavesti, da bo samo naše delo, naš zavesten nastop za pravice in enakopravnost rodil tisto, kar hočemo in kar nam gre. Najlepši odraz te zavesti so bili trije veliki koncerti tekom šestih tednov v Celovcu, kjer je naš rod samorastnikov prav v letu, v katerem drugi slavijo 40-letnico časa, ko so mislili, da nas bodo zbrisali v teku ene same generacije, prepričljivo dokazal, da je v nas dovolj življenjske sile in volje do obstoja na grudi, ki je že dolgih tisoč let naš dom. Zakaj bi bili potem malodušni, ali ni bolje, da dvignemo jasno čelo in se še bolj strnemo v spoznanju, da „rod stari gine, da pa bodočnost je mladine...“

To je tudi pot Prežihovega Voranca, ki jo hočemo hoditi tudi koroški Slovenci, rod njegovih samorastnikov, ki je slaj ko prej živ in iz leta v leto bolj kaže, kaj zmore v svoji borbi za zmago resnice in pravice, za lepše življenje in pravično bodočnost!

Poletne igre na Petrovi gori v Brežah:

Prodoren uspeh z „Veselim ženami“

Vodja igralskega ansambla v Brežah arb. Sandler pri neki tiskovni konferenci ni zaman trdil, da je postal Shakespeare že pravi „bišni avtor“ za Breže. Ne samo, da si vodstvo poletnih iger v Brežah za vsako sezono izbere po eno delo iz neizčrpne zakladnice tega velikega klasika, marveč je iz leta v leto tudi videti, da ansamblu Shakespeare dejansko najbolj „leži“.

Ponovno smo to opazili prejšnjo soboto pri premieri Shakespearove komedije „Vesele žene windsorske“, ki se je ob vstopu v drugo desetletje poletnih iger na Petrovi gori razvila v nov prodoren uspeh neumornih igralcev iz Brež. Spet bi težko rekli, kdo izmed sodelujočih zasluži posebno pohvalo, saj se je celotni ansambel razvil v homogeno celoto, v kateri se nosilci manjših vlog odlikujejo z isto prizadevnostjo in do zadnjih potankosti izbrusenim podajanjem kot glavni igralci. Sploh je opaziti, da člani igralske skupine pri svojem nastopanju popolnoma pustijo ob strani svojo osebnost ter se dosledno vživijo v skupnost, katera pravzaprav šele omogoča uspehe, kot jih dosegajo iz leta v leto. Morda bi bilo individualno opomniti le toliko, da se nekateri člani skupine poleg vseh drugih vrlin odlikujejo še z izredno lepim „gledališkim jezikom“, ki bi delal čast prenekaterega poklicnemu gledališkemu igralcu. Zato na splošno lahko trdimo, da bi se igralska skupina iz Brež ob svojem sedanjem nivoju brez težav pomerila z marsikaterim gledališkim ansamblom.

Da se povrnemo k „Veselim ženam“: številni šopki cvetlic in izredno dolgo trajajoči aplavz hvaležnega občinstva v prenapolnjenem auditoriju sredi romantičnih razvalin, ki je izzval celo vrsto „lučnih zastorov“, so bili povsem zasluženi in so predstavljali le skromno plačilo za podani užitek. Še bolj je o navdušenosti gledalcev govoril morda sproščeni smeh, ki med dobre tri ure trajajočo predstavo skoroda ni ponehal, kajti igralska skupina iz Brež je v dovršeni obliki demonstrirala veselost „veselih žena windsorskih“.

Obisk v Brežah zlasti med tamkajšnjimi poletnimi igrami bo resničen užitek za vsakogar, posebno pa še za tiste, ki ljubijo dobre gledališke predstave.

Letošnja sezona na Petrovi gori bo trajala do 28. avgusta in so predstave vsako soboto, nedeljo, sredo in četrtek ob 20. uri, izmenoma z uprizoritvijo Schillerjevih „Razbojnikov“ ter Shakespearove komedije „Vesele žene windsorske.“ Iz Celovca vozi v teh dneh poseben avtobus ob 18. uri.

Gradiščanski Hrvati

Kulturno-prosvetne razmere

Gradiščanski Hrvati se že od leta 1924 dalje niso več samostojno politično udeleževali v lastni politični stranki. Zato so bile njihove kulturno-prosvetne organizacije še toliko večje važnosti, ker so le-te zastopale pravice in zahteve hrvatske manjšine napram avstrijskim oblastem in napram javnosti v vseh vprašanjih, ki zadevajo nacionalno, kulturno in gospodarsko stran narodnega življenja.

Več kot 6 let so potrebovali voditelji gradiščanskih Hrvatov, da so potem leta 1922 ustanovljenih „Hrvatskih novin“ ustvarili pogoje za ustanovitev osrednje kulturne in prosvetne organizacije — Hrvatskega kulturnega društva na Gradiščanskem (HKD). To društvo, ki je bilo ustanovljeno na občnem zboru 28. avgusta 1929 v Vulkaproduščofu, je imelo že v prvem letu 1000 članov, večinoma iz puljanskega okraja, od koder so bili ustanovitelji; v drugem letu se je število rednih članov dvignilo na 3000, poleg katerih je imelo društvo še 100 podpornih članov. Članstvo je izhajalo večinoma iz kmečkih slojev.

Pod vodstvom HKD se je razvilo društveno življenje po hrvatskih vaseh, posebno med mladino; osnovala so se številna pro-

svetna, pevka in tamburaška društva ter igralske skupine. Leta 1933 je bilo na Gradiščanskem 17 mladinskih društev, od katerih so bila tista iz srednje Gradiščanske združena v „Puljanski hrvatski pokrajinski savez“. Poleg teh je obstajalo še 9 deklinskih društev.

Nadalje so imeli gradiščanski Hrvati pred drugo svetovno vojno „Savez pjevačkih društev“ (Zveza pevskih društev), v katerem je bilo včlanjenih 19 pevskih društev. Posebno kvalitetna so bila pevka društva v Malem in Velikem Boriščofu, v Pajngertu, Pandrofu in Stinjakah.

Hrvatsko kulturno društvo je imelo nalogo, da je dajalo narodno smer društvom zaradi prebujanja in utrditve narodne zavesti med brebivalstvom in da je po hrvatskih zastopnikih v deželnem zboru, ki so bili izvoljeni na listah avstrijskih strank, skrbelo za izboljšanje kulturnih in gospodarskih razmer. Poleg tega je HKD skrbelo za hrvatski tisk in književnost. Že leta 1930 je nabralo nad deset tisoč šilingov za tiskovni sklad. Vsak član HKD je prejemal proti letnemu prispevku enega šilinga letno eno knjigo; tako leta 1929 knjigo „Gradiščanke“, ki jo je spisal Ignac Horvat, od leta 1930 dalje pa „Letno knjigo HKD“, ki je izhajala na 100 straneh. Nadalje je

HKD začelo izdajati za hrvatsko šolsko mladino mladinski list „Male crkvene in šolske novine“, ki je izhajal vsakih 14 dni, urejaval pa sta ga Martin Meršich ml. in šolski ravnatelj Slavko Marhold. Že prejšnja leta je izhajal na Gradiščanskem hrvatski koledar „Naša domovina“ od Tetca Franje, z letom 1933 pa je HKD prevzelo izdajanje hrvatskega koledarja, ki ga je vsa leta urejal pisatelj Ignac Horvat. V koledarju je bil vsako leto objavljen tudi letopis HKD.

Da bi organizirali hrvatsko dijaštvo na srednjih šolah in ga povezali s hrvatsko inteligenco, so ustanovili društvo „Djačko kolo“, ki je dajalo smernice za kulturno-prosvetno delo dijakov zlasti v počitnicah, poleg tega pa jim je dajalo tudi materialno podporo. HKD je ustanovilo tudi hrvatsko centralno knjižnico.

Na občnem zboru HKD 2. avgusta 1933 je predsednik Ignac Horvat v svojem govoru poudaril, da je 30 do 35 odstotkov Hrvatov na Gradiščanskem narodno zavednih, ki so organizirani v hrvatskih društvih in naročeni na hrvatske liste, ostali del pa sicer govori hrvatsko, vendar ga bo treba še zajeti v hrvatska prosvetna društva.

Narodno zavedno hrvatsko učiteljsvo se je zelo agilno udeleževalo na kulturno-prosvetnem področju. To je razvidno že iz sestave prvega odbora HKD, v katerem so bili predsednik in prvi podpredsednik,

osrednji tajnik in knjižničar ter 5 odbornikov, nadalje tajnik za okraj Železno in tajnik za bortanski okraj sami učitelji.

Po priključitvi Avstrije k Nemčiji, posebno pa leta 1941, ko je Nemčija napadla Jugoslavijo, so nacisti zatrli delovanje hrvatskih kulturnih društev, prosvetne delavce pa zaprli ali jih vpoklicali v vojsko.

Gradiščanski Hrvati po zlomu nacifašizma niso mogli takoj in s takim poletom kot po prvi svetovni vojni pristopiti k obnovi in organizaciji svojih društev. Posledice nacistične dobe so se poznale zlasti pri mladini, med katero ni bilo pravega navdušenja in poleta; nadaljevala pa se je pod navidezno demokracijo tudi nacistična praksa, ki je stremela za germanizacijo gradiščanskih Hrvatov. Šele nekaj let po vojni so se razmere toliko izboljšale, da imajo Hrvati na Gradiščanskem možnost delovanja na kulturnem področju, medtem ko na političnem področju po letu 1945 niso bili več dani pogoji za samostojno delovanje in so bili gradiščanski Hrvati prisiljeni, da se udeležujejo v obstoječih avstrijskih političnih strankah.

Toda posledice nacizma se na kulturno-prosvetnem področju še danes poznajo, kajti še daleč niso bila obnovljena vsa pred drugo svetovno vojno obstoječa hrvatska mladinska, pevka in tamburaška društva.

(Nadaljevanje sledi)

Srečanje združnikov pri Štibarju na vrhu Belšaka

Minulo nedeljo popoldne je bilo na posestvu Živinorejske zadruge za Libuče in okolico na vrhu Belšaka pri Štibarju zelo razgibano, živahno in veselo vrvenje. Veliko ljudi je prišlo na izlet in srečanje združnikov, njihovih družinskih članov, prijateljev ter tudi zastopnikov sosednih združenj. Prireditev so med drugimi počastili tudi generalni konzul FLRJ v Celovcu Boris Trampuž, poslevodeči podpredsednik Zveze slovenskih združenj dr. Mirt Zwitter, pliberski mestni župnik Lojze Kulmež in libuški župan Kristan. Med vsemi udeleženci je vladala prisrčnost, iskrenost in zares dobra volja vse do mraka.

Gostje so se pripeljali na Štibarjev vrh s številnimi motornimi vozili vseh vrst, predsednik upravnega združnega odbora Mirko Kumer se je pripeljal s svojim traktorjem, mnogo pa jih je prišlo tudi peš. Po dolgi romantični poti skozi goste in bogate grofove ter skozi bolj skromne kmečke gozdove so udeleženci prispeli na Štibarjev vrh, na obsejni zadrugi pašnik z gozdnim gospodarstvom ter prenovljenim poslopjem, odkoder je lep razgled na Spodnjo Koroško posebno v Labotsko in Mežiško dolino, na Karavanke, Kamniške planine in Visoke Ture.

Na sporedu je bila najprej blagoslovitev obnovljenega znamenja na vrhu pri košati lipi, dvema simboloma, ki sta vedno klubovala vsem viharjem iz vseh vetrov, kakor je trdno tudi ljudstvo, ki naseljuje te hribe. Blagoslovitvene obrede je opravil pliberski mestni župnik Lojze Kulmež, po verskem delu pa je povzel besedo predsednik zadruge Mirko Kumer, p. d. Črčej na Blatu. Ne bi mogli zaradi pomanjkanja prostora v celoti objaviti njegovega govora, ki ga je podal z njemu lastno izvorno vsem razumljivo duhovitostjo in klenimi samorastnimi mislimi. Velika pozornost in pritrjevanje množice pa govori dovolj glas-

no, da so njegove besede dosegle več kot svoj namen.

Na kratko je orisal zgodovino zadruge, ki ima svoj začetek pred petdesetimi leti, ko je kmet Štefan Kralj na Dolgi brdi z nekaterimi drugimi kmeti kupil Štibarjevo posestvo, na podlagi katerega so ustanovili takratni, danes že vsi pomrli člani, živinorejsko zadruge. Prvi predsednik Štefan Kralj je po plebiscitu predsedništvo odložil, njegov naslednik pa je postal Lojze Milač, p. d. Prenar na Blatu. V težkih plebiscitnih razmerah je prijel zadruge v roke, jo obnovil ter jo vodil vrsto let ter se boril s težkočami, ki jih je prinesla vedno bolj huda gospodarska stiska. Z mnogimi žrtvami in trdom je mojstril svoje naloge, dokler ni kmet Janez Kos, Kosov oče v Šmarjeti postal predsednik, kateremu pa je Milač tudi potem ostal zvest sodelavec in kot izkušen združnik v vseh zadevah vedno najboljši doprinašal. Pod Kosovim predsedstvom so postajale politične razmere vedno bolj kritične, zavladal je avstrijski klerofašizem, nato pa nacizem, ki si je zadruge kratkoinmalo osvojil in izkoriščal posestvo posebno z veliko sečnjo lesa v izmeri nad 2000 kubičnih metrov. Po vojni so z izdatno pomočjo Zveze slovenskih združenj, s posredovanjem poslevodečega podpredsednika, zadruge obnovili in reorganizirali, ki je v povojnih letih dosegla lepe uspehe in vidno napredovala. Predsednik Kumer je ob tej priložnosti izrekel najglobljo zahvalo vsem umrlim in živečim zaslužnim združnikom. Umrle funkcionarje združenj bo ohranili v častnem in lepem spominu.

Med navzočimi je zadruge odlikovala z diplomom dolgoletnega zaslužnega predsednika Lojzeta Milača, ki mu jo je v srce segajočimi besedami izročil govornik sam. Milač je diplomom prevzel vidno ganjen in čeprav ga poznamo, da ne pride nikdar v zadrego, če je treba postaviti besedo, je

dejal, da ne najde pravih besed zahvale. Prizor je bil lep, tudi mnogim navzočim so takorekoč zaigrale solze ganolja v očeh, kar priča, da ga imajo radi vsi ljudje in znajo tudi ceniti njegove zasluge. Milač, brihten, vesten, skromen in tovariški je prevzel diplomom s hvaležnostjo v spoznanju, da vendar le ni vedno nehvaležnost plačilo sveta.

Ob tej priložnosti je predsednik spomnil tudi na dragocene žrtve, ki so jih družine tudi v komeljskih hribih doprinesle v borbi proti nacizmu. Mnogo ljudi so zavlekli v taborišča smrti, od trinajstih moških se je le eden vrnil komaj na pol živ. Med žrtvami je bil tudi bivši upravnik na zadrugi posestvu Janez Podlesnik, ki so ga izrgali iz družine, žene in devetih otrok. Iz taborišča se ni več vrnil. Vdovi Jerici so na tej proslavi podarili primerno darilo, nagradili pa so tudi sedanjega upravnika Janeza Pika za njegovo vestno službo.

V temperamentnem, živahnem in izoblikovanem govoru je nato poslevodeči podpredsednik Zveze slovenskih združenj dr. Mirt Zwitter zajel v besede združno problematiko, predvsem osredotočeno na našo živinorejsko zadruge. V glavnem se je opiral na besede predgovornika in njegove misli izpopolnil iz svojih bogatih izkušenj in znanja, kajti združništvo je tudi veda in znanost. S smiselnimi okraški začetnim govorom je pritegnil nase pozornost vseh navzočih, z navdušenjem so ga poslušali in sprejemali vase njegove vzpodbudne misli. Med govorom smo tudi slišali, da je Zveza slovenskih združenj podelila nekaterim zaslužnim združnikom diplome Valentina Janežiča. Dolgotrajno ploskanje je nagradilo govornika za njegove besede.

Lepo slavnost so dvignili tudi pevci pliberskega Slovenskega prosvetnega društva, ki so s svojim zborovodjem Folijem prihiteli na Štibarce. Mnogo in odlično so prepevali, za kar jim gre zahvala in priznanje. Na zadrugi srečanju je bilo združeno koristno s prijetnim. Na prostoru pred združnim poslopjem in pod njegovo streho se je razvila sproščena domača družabna veselica, združnik gostilničar Gutovnik je razpečal vse do zadnje kapljice in vse klobase. Bila je lepa in smiselna prireditev in nikomur ni bilo žal, da se je udeležil, kar priča posebno tudi izjava uglednega gosta, ki je dejal, da bi mu bilo stokrat žal, če bi bil to prireditev zamudil.

Ruski sindikalisti v Celovcu

Delegacija sovjetskega sindikata iz mesta Gorkija je obiskala Koroško ter se mudila tudi v Celovcu. Na magistratu jo je sprejel direktor dr. Gröll in v svojem pozdravnem nagovoru med drugim dejal, da v našem glavnem mestu ruskim gostom lahko pokažejo pomembne naprave na socialnem področju. Zastopnik delegacije se je za sprejem toplo zahvalil, nato pa so si gostje pod vodstvom direktorice gospe Egger ogledali dva najmodernejša celovška otroška vrta, namreč Dom otrok in otroški vrtec v Rauscher-parku.

igrate solze v očeh, ko so videli žalostne sorodnike ob odprtem grobu, ko so se za vedno poslavljali od svoje mamice. Najstarejši fant Hanzi je star 11 let, najmlajši Karel pa šele 2 leti. Tudi žalostinka, ki so jo zapeli domači pevci, je vse žalne goste globoko ganila. Možu Lojzu velja vsa pohvala, ker se je tako zgledno in požrtvovalno prizadeval za svojo ženo, ko je trpela v bolezni. Želimo mu, da bi prenesel tudi ta hudi udarec, dokler čas ne zaceli grenke bolesti bridke žalosti. Vsem žalujočim pa izrekamo naše srčno sožalje.

ŠT. TOMAŽ

Preteklo soboto je v celovški kotlini divjala močna nevihta in vsula se je tudi toča, ki je v več krajih napravila veliko škodo na poljskih kulturah, posebno tudi v okolici Verje vasi v občini Št. Tomaž. Po nevihti so ugotovili, da je v okolici transformatorske postaje nasulo do 5 centimetrov visoko toče. Kratko po nevihti celotne škode ni bilo mogoče številčno oceniti. Tudi v severnem delu Celovca je toča zelo poškodovala občutljive vrtno kulture.

Obvestilo staršem

zaradi odhoda otrok na letovanje na Jadranu

Prva skupina otrok za letovanje v Savudriji in otroci za letovanje v Omišalju na otoku Krk odpotujejo s Koroške v torek, dne 12. julija t. l. Otroci vstopajo v vlak v Celovcu, Beljaku in v Podrožčici.

Zbirališča otrok in čas zbiranja so določeni tako-le:

Celovec:

čakalnica II. razreda glavne postaje ob 11.15 uri — odhod vlaka ob 11.50 uri;

Beljak:

čakalnica II. razreda glavne postaje ob 12.30 uri — odhod vlaka ob 12.52 uri;

Podrožčica:

peron železniške postaje ob 13.15 uri — odhod vlaka ob 13.37 uri.

Na vsakem zbirališču čaka po en spremljevalec oz. spremljevalka. Starše prosimo, da svoje otroke na postajah osebno izročijo spremljevalcem skupine.

Starši, katerih otroci so bili sprejeti v prvo skupino za Savudrijo in starše otrok za letovanje na Omišalju so te dni sprejeli pismeno obvestilo. Pismeno obvestilo pa dobijo tudi starši, katerih otroci so bili sprejeti v drugo skupino in oni, katerih otrok na letovanje ni bilo mogoče sprejeti.

Vse starše posebej opozarjamo, da takoj na postaji, kjer bodo otroci vstopali, kupijo vozni listek do Podrožčice — državna meja (Rosenbach-Statsgrenze).

Prva skupina se z letovanja vrne 2. avgusta, druga skupina pa odpotuje 4. avgusta in se vrne 25. avgusta t. l.

Zveza slovenskih organizacij
na Koroškem
Celovec, Gasometergasse 10

Razne vesti iz Koroške

Na Suhu je štiriletni Helmut Petučník padel z balkona prvega nadstropja okoli 4 metre navzdol. Z glavo je treščil na betonska tla ter si pretresel možgane in odrgnil kožo. Otroka so prepeljali v deželno bolnišnico v Celovec.

Pri Žihpoljah je 21-letni kmečki delavec prišel z levo roko v kosilno napravo ter si jo hudo poškodoval.

V Srednji vasi v občini Ruda je 26-letni Janez Rader v domačem hlevu molzel kravo, ki je nenadoma podivjala ter ga podrla na tla in mu prizadela občutne poškodbe. Pri delu ponesrečenega Raderja so prepeljali v bolnišnico za nezgode v Celovec.

V Selah se je hotel urarski pomočnik Friedrich Habicht iz Celovca povzpeti na znani vrh, takoimenovani mecesnov stolp, na Košuti. Pri podvigu mu je spodletelo ter je padel, pri čemer si je zlomil roko. Prvo pomoč so mu nudili v planinski koči na Košuti.

Rimsko kopalništvo v Celovcu je od 4. julija dalje do 31. avgusta zaprto. Le v času

In vedno: Smrt preži na cesti

V bližini Velikovca se je minulo soboto popoldne pripetila prometna nesreča, ki je končala s smrtnim izidom. Kmet Albert Koinig iz Plaznice pri Železni Kapli je vozil z osebnim avtomobilom v smeri proti Velikovcu. Cesta je bila zaradi deževja razmočena in spolzka. Ne daleč od gramozne jame je vozilo spodneslo, da je treščilo v drevo v drevoredu ter se prevrglo preko cestne brežine. Nesreča je bila grozotna. V avtomobilu so bile razen vozača še tri osebe in sicer 29-letna poštna uradnica Gertrude Piskernik iz Železne Kaple, Marija Lamberger in njena 12-letna hčerka. Gertrude Piskernik je pri nezgodi zgubila življenje, ostali trije pa so bili hudo poškodovani ter so jih prepeljali v bolnišnico v Celovec. Huda nesreča je znova opomin, kako so zlasti mokre in zaradi tega spolzke ceste nevarne v motoriziranem prometu ter takih okoliščinah nujna še posebno pazljivost in previdnost.

koroškega velesejma od 11. do 20. avgusta bodo gostom na razpolago pršne kopeli in kopeli v banjah.

Uradniki prometnega oddelka v Krivi Vrbi v območju žandarmerijskega poveljstva za Koroško so nastopili meseca junija proti šoferjem motornih vozil s 37 posvarili, s 1551 kaznimi v lastnem območju ter z 253 ovadbami. V tem časovnem obdobju so odvzeli 21-im vozačem vozna dovoljenja, ker so jih zasačili v alkoholiziranem stanju. Proti drugim udeležencem prometa so nastopili v 13-ih primerih s posvarili, v 435-ih s kaznimi, 59 oseb pa so ovadili.

SELE — KOT

Nedavno tega smo poročali o vrsti smrtnih primerov, ki smo jih doživeli že letos v našem kraju. In speč je smrt zamahnila in pretrgala nit življenja Mariji Užnik, Travnikovi gosposinjki na Kropivni, ki je umrla po dolgotrajni mučni bolezni.

Pogrebne svečanosti so bile predpretekli ponedeljek. Kljub velikem delu, ki je v tem letnem času na kmetih, se je pogreba udeležilo zelo veliko število žalnih gostov. Že na domu se je zbrala množica ljudi, med temi tudi vsi šolarji s Kote s svojim učiteljem. Na pogrebnem sprevodu čez Ravne v Sele pa so se jim pridružili še mnogi drugi. S poštnim avtobusom iz Borovlj pa so se pripeljali tudi sorodniki rajne Micije.

Pred desetimi leti je Micijo privedel Travnikov Lojz iz Slovenjega Plajberka kot ženo in gosposinjko na svojo domačijo na Kropivni. Pokojna je bila krepke postave, vedno dobre volje ter vajena naporega dela na gorskih kmetijah. Takšna gosposinja je bila tudi prava na Travnikovi kmetiji. Veliko je doprinesla tudi pri pregradnji stare kmečke domačije, ki so jo prenovili v prostornejšo in sodobnejšo hišo. Na žalost je marljiva gosposinja pričela bolehati. Vedno pogosteje je morala obiskovati zdravnika in končno je iskala zdravje tudi v bolnišnici. Skrbni mož ji je nudil vse, kar je bilo v njegovih močeh. Toda, bilo je zaman, neizprosna smrt jo je prerano iztrgala iz središča družine. Ob pogrebnih svečanostih so vsi posebno globoko sočustvovali s hudo prizadetimi svojci, možem in petimi nedoraslimi otroki. Mnogim so za-

RUTE PRI ŠMIHELU

Pri Žagarju v Rutah pri Šmihelu si je pred leti ustanovil družino Bicljev sin Jože Pečnik, kjer s svojo zakonsko družico marljivo gospodarita. Pred nedavnim sta zakonca praznovala prijeten in vesel družinski dogodek, ko se jima je rodil čvrst fant, katerega mu so izbrali ime Marijan. Dedej, oče Bicljev, in ostali sorodniki, kakor tudi botri veselima staršema srčno čestitajo z željo, da bi se novorojenček krepko in dobro razvijal.

ŠMARJETA V ROŽU

Župan v Šmarjeti v Rožu Andrej Woschitz je prejšnji četrtek proti večeru zadel v Borovljah z motornim kolesom v občestni kamen ter strmoglavil na cesto. Pri nesreči se je hudo ponesrečil. S pretresom možganov in notranjimi poškodbami so ga prepeljali v deželno bolnišnico v Celovec. Poškodbe pa so bile tako usodne, da jim je ponesrečeni že ponoči podlegel. Pokojni župan, ki je živel v Kočuhu, je oče štirih otrok, od katerih sta dva še nepreskrbljena. Ob bridki žalosti je prizadeta družina deležna globokega sočustvovanja v vsej okolici.

Medved je začel krvavo gospodariti na Peci

Pred nedavnim so nekateri lovci zapazili na Peci pravcatega dobro razvitega kosmatinca medveda. Ustrelili ga niso, ker je v Avstriji zaščiten. V zadnjih dneh pa vedo ljudje povedati, da je raztrgal 24 ovac na paši, drugi privajo celo, da jih pogrešajo 38. Medved je namreč vsejedec. Škoda, ki jo posestniki ovac ugotavljajo, je zelo velika, ker so med pokončanimi ovcami tudi nekatere plemenske živali. Avstrijski lovci iz obmejnih revirjev so stopili v stik s slovenskimi lovci za državno mejo, ki so pravili, da je medved raztrgal tudi na njihovi strani nekaj ovac. Z jugoslovanske strani so baje dovolili, da naši lovci lahko ustrelijo medveda in takšno dovoljenje skušajo naši lovci doseči tudi od deželnega lovškega mojstrstva. Deželno lovsko mojstrstvo bo šele preiskalo, če je zares medved pokončal ovce.

Prvo srečanje

Nadaljevanje iz zadnje „Mlade njive“

Naslednjega dne je sonce čutilo, da je na vrhu svoje moči. Počasi je potovalo po svojih izvoženih kolesnicah in zasipalo zemljo z ognjenimi strelicami. Spuščalo se je vse nižje, vse bližje sklonjenim človeškim hrbtom. Ko da se jih želi dotakniti s svojimi razžarjenimi, pekočimi prsti. Ko da jih želi poljubiti na potna, zamišljena čela.

Julij pa ves oznojen vozi na svojem vozu poletje in uničuje setve.

Z ognjenim bičem seka žitu glave, zlataste klase.

Prisilil je ptice k molčanju in jih nagnal v hladne krošnje dreves.

Poti in steze so se leno raztegnile, dremlejo in hlepajo po dežju.

Koruzna je mlahavo povsila liste kakor mrtve roke.

Povsod žge ogenj, povsod žgoča pripeka. Pripeka in rumena žita, ki žalostno šume z votlim šumom.

Zemlja je brez sape, sparjena, pa sprašuje in kliče in vzdihuje:

„Kje je veter? Kje je veter?“

A vetra nekjer. Veter spi.

Tonek si je potisnil kapo čisto na oči, da bi se obvaroval sonca. Obledela srajčka se mu je povsem oprijela kože in s suhim grlom šepetaje:

„Joj, Janica. Ne morem več.“

„Tudi meni je vroče, Tonek.“

„Ves sem premočen. Hrbet me zelo boli.“

„Mene pa prsti na rokah. Zbodla sem se s trnom.“

„Pojdiva malo počivat. Tja v senco. Ne morem se več pripogibati.“

„Počakaj, Tonek, še malo. Poglej, koliko lepih klasov leži prav pred teboj. Škoda bi jih bilo pustiti.“

„Pohitiva torej!“

In štiri hitre roke poskakujejo po razbeljenem, ostrem strnišču kakor kobilice in dvigajo mošnjičke z zrnjem. Klasje suho šumi in s krhkimi, nasršenimi bodicami zbada drobne prstke, čeprav je koža že precej otrdela.

Vsak klas pomeni droben zbodljaj v nogo ali v roko.

Kakor da se brani, kakor da bi raje ostal na zemlji.

Toda vrečica se počasi vendarle polni.

Počasi, počasi, tako se zdi otroškim očem.

Vanjo padajo klasi kakor debele kaplje dežja in otroka slišita:

Kap, kap, kap... Kap, kap, kap...

Tonek in Janica sta zbrala že mnogo zrelih, rumenih klasov. In mnogo kapljic z znojnega čela sta že darovala žejni rednici zemlji.

Ko je potem oče s cepcem omlatil njuno žetev, ko so popokali pod težkimi udarci krhki mošnjički plev, je ostalo na lesenem podu na skednju brez števila zrn. Cel hriček! Tako se je zdelo vsem.

Oče in mati sta videla, da je vreča skoraj polna in sta se razveselila. Zrna so bila klena in težka, polna moke. Otroka sta ponosno gledala očeta, ko je presipaval zrna iz dlani v dlan in jih pretakal v vrečo: vse to so nabrale njune drobne in pridne roke v dolgih, dolgih dneh...

Gledala sta in premišljala, koliko bo neki moke. Bele moke. In vprašala sta, ali ne bi smela odnesti pšenice v mlin. Zelo rada bi odnesla v mlin, tako da bi vse to delo opravila sama, čeprav sta še majhna.

Oče se je nasmehnil, dvignil vrečo s tal in ko je videl, da ni pretežka, je privolil:

„Pa naj bo. Ampak za Tonekov hrbet ne bo prav lahko. Mlin je daleč. No, prav.“

In drugega dne sta vsa vesela odnesla zrnati tovor v mlin.

Sprva je bila vreča srednje težka. Pri stari hruški je Tonek preložil tovor z ene rame na drugo. Janica mu je hotela pomagati in je z roko podpirala rob vreče.

Na pol pota je postalo zrnje še težje in precej časa sta počivala v senci vitke jablane. Ob poti je tiho tekla domača Sotla. Bila je plitka in modra. Nad njo so se sklanjale vrbe kot dekleta nad ogledalom.

Prašna pot ob zelenem bregu ju je kmalu pripeljala do mlina.

Na pragu je sedel mlinar. Bil je ves bel in rejen.

Prijazno sta ga pozdravila in ga poprosila, naj bi jima lepo zmlel. Saj to ni koruza, marveč pšenica. Iz nje bodo pekli bele pogache ob velikih praznikih! Zato naj kar najlepše zmleje. Kajne, da bo zmlel? Sama sta vse to nabrala po strniščih, zares. Ampak kakšen ropot je tu, komaj se kaj sliši!

Mlinar je zrl mimo njiju v velik, težek kamen, kako se je obračal. In videti je bilo, ko da se je nečemu nasmehnil s svojim okroglim, kosmatim obrazom. Mlinska kolesa so ropotala in preglaševala besede. Torej ju ni slišal. To ju je jezilo.

Mlinar je počasi odhlačal v neki kot in se potem spet prizibal.

V neznansko veliki roki je nosil leseno mero.

Z velikimi očmi sta se zagledala v kosmato roko: s tem si jemlje mlinar plačilo za mletje! In roka se je približala vreči in jo odvezala. Napeto sta opazovala roko in mero in zrnje, ki se je zlatilo tam v vreči.

Globoko je zaril mlinar merico in zagrabil. Otroški srca sta zadrhtela kakor dve drobni ptički, če ju nepričakovano zgrabiš. Srca sta milo prosila:

„Nikar ne vzemi veliko, ne vzemi preveč, mlinar! Dolgo sva pobirala po strniščih in bilo je hudo. Poglej najine roke in noge! Debeli, beli mlinar!“

Mlinar ni poslušal njunih besed, kaj šele prošnjo, ki je prihajala iz srca!

Mera je velika in mnogo zrnja gre vanjo! Poglej no!

Roka se že drugič bliža in že drugič zajemlje.

ma! Še ji ni dosti! Zvrhana mera odnaša iz vreče še in še in dolbe vanjo jamo!

Otroški srca sta se bolešno skrčili in začudene oči so iztisnile solzo.

Tretjina vreče je že prazna! Mlinar je vzel mnogo tisoč zlatih zrn!

Zdaj jima pa še počasi, s kričočim glasom dopoveduje, da jima ne more takoj zmleti! Naj se čez kakšen dan vrmeta po moko! Sta prav slišala? Sprašujeta se in ne verjameta lastnim ušesom. Kako, čez kakšen dan?! Zakaj jima ne zmleje takoj? Saj to je pšenica! In v mlinu naj bi pustila vrečo? Ali ne bo spet jemal iz nje, ko je jemal tudi vpricho njiju?

Samo šali se z njima!

Ampak zakaj je dvignil njuno vrečo in jo vrgel v kot? Ne, mlinar misli čisto zares! In žito bo ostalo tam v kotu vso noč!

Hudo jima je bilo, a morala sta oditi. Skrivaj sta se ozirala, ali ju ne bo mlinar poklical nazaj in vendarle začel mleti.

Ni ju poklical in spotoma so ju trapile hude misli. Bile so hujske kakor sončna pripeka in hujske kakor strnišče. Nekje globoko v prsih ju je nekaj zapelo in ju zelo bolelo.

Tistega dne sta se Tonek in Janica prvič srečala z življenjem in le-to jima je izvabilo iz neizkušenih src prezgodnji krik bolečine.

Tega še ne veste . . .

● Beseda „MAT“, ki jo uporabljamo pri šahovski igri in pomeni zmago za enega od igralcev, pomeni v dobesednem prevodu „mrtev“. Ta beseda izvira iz perzijskega jezika in tam še sedaj pomeni isto: mrtev!

● Najhujša zima, kar jih pomnimo, je bila 1816. leta. Tega leta se v Severni Afriki sneg ni raztalil vse do junija! Zaradi močne pozebe je v nekaterih predelih Rusije in skandinavskih deželah avgusta 1816 propadla vsa žetev.

PAVLE ZIDAR:

Petelinček

Rano se je petelinček zbudil, rano, in obhodil vas, se nad putkami razhudil, ker smrčale so naglas.

Se togotil je in kričal, in razbijal kokošnjak in se ne bi naveličal, da ga zgrabil ni lisjak.

Kje ste, Lamutovi?

Anton Ingolič

„Šest se jih je spravilo nanj,“ je povedal Jaš, „mlatili so ga, odprli mu rano v pljučih, polomili rebra, in pogledajte, kaj so napravili z njegovo glavol! Bojim se, da mu ni pomoči.“

„Ne vzdihujete,“ je Kresnička zavrnila Jaša, „stopite rajši dol po mater in poiščite Jurčka! Mater pripravite, ne butnite z njo naravnost sem v kuhinjo in ne cmerite sel! Pojdite!“

„V bolnišnico bi ga morali odpeljati, v bolnišnico!“ je zastokal Kresnik, ki je vtem stopil v kuhinjo.

„Avtomobila ne dobiš, vse je pobegnilo iz mesta. Zbali so se revolucije.“

„Kaj, če bi Lamutka napregla?“ je vprašal Kresnik.

„Na poti bi izdihnil. Minjov je šel po zdravnika, vi, Jaš, stopite dol k Lamutki, jaz pa grem po Tilko. Kako, le kako naj ji povem? O, ti moj ljubi bog!“

Rdečkasti soj je trepetal na stropu. Vanj je Marko upiral oči. Pravzaprav samo eno oko, levo, kajti desno ni nič videlo zaradi črnih podplutb in višnjevih nabreklih. Ni se ganil. Tudi stokal ni več, stokal je na ulici, tudi še na dvorišču te velike hiše, ki je bila v tem času navadno glasna in živa, tega dne pa je večina njenih stanovalcev

odšla na ulice, na trge, na postajo, k šahotom, da se spopade s policisti in žandarji. Tisti, ki so ostali — bile so večinoma le starejše ženske in bolniki — so ždeli v stanovanju in s pridržanim dihom prišluškovali hrumu, ki je prihajal iz mesta.

V kuhinjo je prihitela Markova mati. Kakor okamenela je obstala pred posteljo. Niti tako moči ni imela, da bi kriknila.

Na Markovem obrazu se je prikazal slaboten smehljaj.

Mati, lahko bi se bilo zgodilo že prej, je govoril Markov blede smehljaj, že davno, že prvi dan. Rudar mora računati s tem, da ga bodo nekega dne prinesli s šihta. Mati, prinesli so me s šihta, s pravega delavskega šihta...

Mati si je z vso silo pritiskala zdelane roke na obraz, a pritajenega joka ni mogla zadržati.

Tedaj je planila iz sobe Tilka. Videlo se je, da je na hitro odstavila Rožico, še vseh gumbov na bluzi si ni utegnila zapeti. S široko odprtimi očmi se je približala postelji. Ni kriknila, samo zaječala je.

„Marko, Marko...“

Smehljaj na Markovem obrazu je počasi ugašal.

Ugašal je tudi rdečkasti soj na stropu.

Kako je že zapel Amon?

To goro bomo razkopali, razsuli jalovino črno, in spet sijalo sonce bo rumeno...

Prišel je Minjov z zdravnikom. Zdravnik, že starejši mož, si je obrisal potno lice, preden je stopil k postelji. Ko

je stopil od postelje, si je znova obrisal pot s čela.

„No, kaj?“ je vprašal Minjov nestržno.

„Vseeno,“ je odvrnil zdravnik, „ali bi bila hitela ali ne.“

„Ni pomoči?“

„Ni.“

Še enkrat je pogledal k Marku, skomizgnil z rameni, si povezil klobuk na plečasto glavo, pograbil črno torbo in odšel.

Minjov in Jaš, ki je vstopil med zdravnikovim obiskom, sta se spogledala.

Je Markovo oko videlo njun žalostni, brezupni pogled?

Dejal sem, da je nepotrebno. Potreben je samo boj, Minjov, Jaš, zapomnita si, samo boj! Vidva vesta, drugi ne vedo. Končno so menda le spredvideli. Zadnji čas. Minjov, vrni se, šaht številk šest bi bil naš, da niso hudiči napadli z vseh strani. Minjov, zavzemite ga! Najprej šahte, potem vse drugo. Samo da se je začelo zares! Pojdi, pojdi, Minjov!...

„Pogledam, kako je zunaj,“ je rekel Minjov pridušeno. „Moramo ga zavzeti, to je Lamutov šaht!“

Markovo zdravo oko se je ozrlo po sobi.

Jurček, moj Jurček! Mati, recite mu, naj ne joče! Tvojega deda je pobrala silikoza, pobralo ga je hudo življenje, tvojega očeta so najprej pohabili Hitlerjevi vojaki, njihovo delo pa dokončali francoski žandarji. Tebi bo drugače, lepše...

„Oče, oče!“ je zavekal Jurček in se stisnil k babici, ki se je še komajda premagovala, da ni planila v glasen, neutolažljiv jok.

Volčja obljuba

Plazil se je volk k čredi in zašel v past. Naj je bil še tako močan in zvit, iz pasti ni mogel. Legel je in začel tuliti.

Drugo jutro je volka v pasti našel lovec, dvignil puško in pomeril vanj.

Zajoka volk in poprosi:

„Da, kriv sem... Zaslužil sem kazen! Toda, nikar me ne ubijaj, dovolj sem že kaznovan, ker sem se ujel v past. Toda, dragi moj, kdo ne greši? Spusti me, pa boš videl: četudi poginem od lakote, mesa se več ne dotaknem!...“

Lovec je verjel volkovi obljubi in ga spustil. Volk od veselja poskoči v zrak z vsemi štirimi in jo ucvre čez drn in slrtn. Bezi tako ves dan in se zlačni, da se mu kar tema dela pred očmi. — Opoška se sem in tja in od lakote škrti z zobmi. Tedaj ugleda svinjo, ki se valja po luži in zadovoljno kruli.

Razveseli se volk in reče:

„Kruli ali ne kruli, če si v vodi, pomeni, da si riba. Za ribe pa se z lovecem nisva pogodila.“

Iz sobe se je oglasil otroški krik. Tilka se je zdržnila, prestrašeno pogledala okoli sebe in odhitela v sobo. Vrnila se je z Rožico v naročju. Obe sta jokali, glasno, brezupno. Zdaj se tudi mati ni mogla več premagovati. Jokala je, jokala za vse listo, kar je izgubila in kar je pretrpela od tistih let, ko je zapustila zeleni, sončni Mošnik nad Strmcem.

Sonce je zašlo, rdečkasti soj na stropu je ugasnil, začelo se je mračiti.

Prihajali so ljudje, rudarji, njih žene in otroci. Iz hiše in z ulice. Bila jih je že polna kuhinja. Ker so še prihajali, so pustili vrata odprta. Stali so na stopnišču in po stopnicah, vse dol do dvorišča.

Ko se je Minjov prerival gor po stopnicah, so ga vpraševali, kako je zunaj.

„Šaht je bil že v naših rokah, pa so ga spet zavzeli. Z brizgalnami, z gumijevkami, s solzivcem so napadli. Tudi streljali so.“

Markov pogled je naglo ugašal in se poslavljaj.

Kajne, sonce je že zašlo? Črna piramida raste, dviga se, širi... Ni to moj nagrobni spomenik? Tovariši, prijatelji! Minjov, Jaš, Kresnik, Gaspard, Čepin, Alfonzo, Klambos... Ne vidim vas vseh, preveč vas je, predaleč ste... in moj črni nagrobnik... Srečno, ljudje, srečno, mati... srečno, življenje... Minjov je stopil k postelji, prijel Marka za desnico in jo krčevito stisnil.

„Salut, camarade Lamut!“

„Srečno, rudar Marko!“ je jeknilo tam od vrat, ki so bila odprta na stečaj.

(Konec)

Nova pota proizvodnje mesa v Sloveniji

Koncem preteklega meseca sem bil z delegacijo odbora za živinorejo koroške kmetijske zbornice na obisku podjetij in farm Agrokombinata v Ljubljani. Obisk, h kateremu je omenjeno delegacijo vabila Glavna zadružna zveza Slovenije, je imel namen, da se delegacija seznanji z razvojem farmarske proizvodnje mesa in mleka za potrebe mest in industrijskih centrov, zlasti pa za izvoz glavne živine in mesa, za kar je v Jugoslaviji s strani Anglije, Nemčije in Italije veliko povpraševanje.

Da bi zadostili temu povpraševanju, zlasti pa zahtevi po kvalitetnem in izenačenem blagu, so v Sloveniji v zadnjih 3 letih pričeli s proizvodnjo mesa v velikih farmah in pitaliških, kjer je takorekoč proizvodnja od začetnega produkta — to je krme — do zaključnega produkta — mesa in konzerviranih mesnih izdelkov — v rokah enega podjetja. Eno takih podjetij je Agrokombinat Ljubljana, ki smo si ga deloma ogledali in s katerim bi bralce Slovenskega vestnika v naslednjem rad seznanili.

Od podjetja Agrokombinat Ljubljana smo predvsem ogledali perutninsko farmo Zalog, farmo mesnatih prašičev Ihan, veliko pitališče telet in mlade živine na Baby Beef v Črnelu in račjo farmo v Dolskem. Za vse te in še druge obrate proizvaja potrebne močne krmne mešanice tovarna močnih krmil v Ljubljani, opitane živali kolje in meso predeluje pa zadružna klavnica „Emona“ v Zalogu, ki smo jih tudi obiskali.

Perutninska farma v Zalogu

je zaenkrat največja perutninska farma v Evropi. Njena zmogljivost znaša 1 milijon brojlerjev letno. Farma ima poleg pitališča še svojo valilnico z dnevno zmogljivostjo 70.000 piščancev ter klavnico perutnine, kjer lahko dnevno zakoljejo in v vrečah iz celofana odpremi na trg 4.000 piščancev. Pitališče, ki sestoji iz dveh trietažnih in 100 metrov dolgih centralnokurjenih stavb je osrednji objekt farme. Pitališče je razdeljeno na 12 velikih kurnic po 14.000 piščancev. Vsako kurnico oskrbuje 1 oseba. Pitajo ameriško pasmo Withe Rooks in hibride od nje. Na strokovnem osebju ima farma 2 agrono-

ma in 1 agrotehniko ter 1 veterinarja s pomočnikom. Iz farme gre dnevno v zakolj okoli 5000 opitanih piščancev. Krmljenje je avtomatizirano, piščanci so zdravi, izgub pri pitanju takorekoč doslej ni bilo. Zato je farma visokoproduktivna obrat, ki z 10 milijoni dinarji brutodohodka na osebo daje skoraj štirikrat toliko brutodohodka na osebo kakor pa v povprečju slovenska industrija.

Farma mesnatih prašičev v Ihanu

je po svojem obsegu še večja tovarna mesa. Farma, ki je nastala pred 2 leti, ima sedaj vzrejališče za 10.000 pujskov in pitališče za 1.000 pitanci. Ob skupini 11 hlevov pa rastejo novi hlevi in bo dograjena farma imela skupno 16 hlevov za vzrejo — vsak hlev z 70 plemenskimi svinjami — ter 15 hlevov za pitanje po 1000 pitancev. Farma redi in pita izključno prašiče stegnjene in izrazito mesnate švedske podeželske pasme. Pitajo zgolj s krmno mešanico tovarne močnih krmil in sicer na težo 90 kg, na takoiimenovane be-kone. Za kg prirastka potrebujejo 3,11 kg krme. V povprečju celotnega pitališča znaša povprečni dnevni prirastek 60 dkg — in so prašiči v 187 dneh dosegli povprečno težo 97 kg. Svinje dajejo v povprečju 11,2 pujska in jih ostene po 7 tednih pri življenju 10,5. Farma zaposluje 32 oseb, med njimi 3 agronome, 2 agrarna tehnika, 1 veterinarja, 1 skladiščnika in 1 računovodjo. Krma za kg prirastka stane v povprečju 160 do 170 din, kg žive teže pa prodajo po 260 dinarjev. Glavni kupec ihanskih bekonov je Anglija, ki jih ima rajši od danskih.

Tretja tovarna mesa Agrokombinata Ljubljana sta

Pitališče telet in pitališče mlade živine

na Baby Beef v Črnelu. Tam smo srečali 2.600 od kmetov kupljenih telet, od katerih jih 1.200 pitajo na Baby Beef z težo 400 kg in 1.400 pa na težo 200 kg. Glavni odjemalec te farme sta Italija in Anglija. Italija sama kupi v Jugoslaviji letno ca 20.000 na Baby Beef pitalih mladih goved in jih plača po 1/2 dolarja za kg žive teže.

Teleta pitajo v odprtih hlevih. Ena oseba oskrbuje 300 do 600 telet. Za pitanje jemljejo teleta simodolske in sivorjave pasme. Ta teleta dosežejo v 12 mesecih težo 400 kg. Dnevni prirastek — zračunan na povprečju 1.300 telet — je znašal 1,35 kg.

In če tem trem tovarnam mesa dodamo še račjo farmo v Dolskem z 23.000 racami, ki jih pitajo za izvoz v Italijo in v Nemčijo, potem ne moremo le približno oceniti dnevno proizvodnjo mesa in porast njegovega eksporta, temveč tudi vidimo potrebo tako tovarne močnih krmil in zadružne klavnice kot posebnih podjetij Agrokombinata.

Tovarna močnih krmil v Ljubljani

je nastala pred 5 leti. Sedaj v Sloveniji gradijo še 4 nadaljne tovarne, v Jugoslaviji pa jih bo po malem kar 70. Letna kapaciteta tovarne v Ljubljani je sedaj 150.000 ton krme, po reorganizaciji pa se bo ta zmogljivost povečala na 300.000 ton.

Zadružna klavnica „Emona“ ima letno zmogljivost zakolja 100.000 prašičev in 30.000 goved. Sedaj povprečno zakoljejo in odpremi za Ljubljano in za eksport dnevno okoli 200 prašičev in 50 goved. Zakolj in priprava mesa se odvijata na tekočem traku, kjer ima vsak delavec svoje določeno opravilo.

*

Upam, da je ta bežen popis našega obiska predočil revolucionaren preokret v proizvodnji mesa v Sloveniji in o njeni borbi za svetovna tržišča. Težko je tako bežno dojeti vso globino tega posega v kmetijsko proizvodnjo in si v mislih ustvariti kolikortoliko pravo sliko o vsem, kar smo videli in kar nam je bilo povedano od naših gostoljubnih spremljalcev dr. Lenarčiča, ing. Hrušvarja in ing. Mežana ter strokovnjakov in delavcev na farmah.

Pa naj gledamo problem te vrste agrarne proizvodnje tako ali tako, eno je gotovo: Ti otki moderne, racionalne proizvodnje v živinoreji bodo najlažje zadostili naraščajočim potrebam po mesu in mleku v Jugoslaviji, z izvozom pa bodo dali državi več in dragocenejšo devizo, kakor jih je mogoče doseči pri izvozu žita. Ti obrati ne morejo biti v škodo drobnih kmečkih proizvodnji na vasi, nasprotno bo ta od njih imela le koristi. Po eni strani odkupujejo od kmetov teleta in napravijo iz njih kvalitetno meso, po drugi pa zalagajo te farme vasi z dragocenim plemenskim materialom in še dragocenejšimi izkušnjami o reji, oskrbi in pitanju živine. Kot take pa so pravi motor za zboljšanje kmetijske proizvodnje in za povečanje zaslužka v kmetijstvu zaposlenih ljudi na vasi.

Nevarnost krompirjeve plesni narašča

Kakor vsako leto smo stopili tudi letos na področju pridelovanja krompirja v obdobje, ko pričena njegovo zel uničevati in pridelek okuževati krompirjeva plesen (Kraut- und Knollenfäule). Zaradi velike vročine in pogostih padavin je letos nevarnost plesni na krompirju zlasti pri zgodnjih in srednjepoznih sortah zelo velika. Brez škropljenja proti krompirjevi plesni nam ta bolezen lahko uniči večino pridelka zgodnjega in srednjepoznega — to je jedilnega — krompirja.

Zato pričnimo s škropljenjem proti krompirjevi plesni! Pripravki za škropljenje, to so Collervett, Cupravit, Cupromaag, Kupfer-Kwizda, Vitigran, Coprantol itd., so s točnimi navodili na originalnih ovojih po vseh zadrugah na razpolago.

TO IN ONO IZ KMETIJSTVA

Koroška proizvodnja klavnih prašičev

je leta 1958 znašala 185.585 prašičev, leta 1959 pa 193.990. Izven dežele je bilo 1958 prodanih 9.941 prašičev v avstrijske zvezne dežele in 1.347 v Italijo. Lani pa je bilo izven dežele prodanih 7.775 v avstrijske zvezne dežele in 60 v Italijo. Istočasno je bilo 1958 za koroške potrebe uvoženih 1.503 prašičev, lani pa 2.006. Te številke torej kažejo, da je bil lani v deželi konzum prašičjega mesa znatno večji, kakor je bil leta 1958. Koroška je lani potrebovala 12.361 več klavnih prašičev, kakor jih je potrebovala leta 1958.

Splošna zveza kmetijskih zadrug

na Dunaju se je na svojem zadnjem občnem zboru v Kremsu preimenovala v Avstrijsko zvezo raijfeisenovk. S tem preimenovanjem se bavijo tudi vse deželne zveze, od katerih sta se deželni zvezi na Koroškem in Gradiškanskem že prej preimenovali v Zvezo raijfeisenovk.

Od oktobra naprej ugodnejše nabavne cene za nitramoncal

Dušično gnojilo nitramoncal je bilo doslej najcenejše v mesecu juliju, ko je cena za 100 kg znašala 116,12 šil., najdražje pa v mesecih februar in junij, ko je stala ista količina 127,12 šil. Od oktobra naprej pa so avstrijske tovarne dušika za nitramoncal določile nove cene, po katerih bo nitramoncal najcenejši meseca oktobra, najdražji pa v času februar — september.

Od 1. oktobra naprej bo torej 100 kg nitramoncala v vrečah po zadrugah stalo: v oktobru 116,12 šil., v novembru 119,12, v decembru 122,12 in v januarju 124,12 šil. Od februarja do septembra pa bo 100 kg nitramoncala stalo 126,12 šil.

Nove cene bodo bolj ugodne v tem, da bo nitramoncal v dobi, ko bo najdražji, za 1 šil. cenejši kot je bil doslej, in da bo mogoče v oktobru, ko bo njegova cena najnižja, lažje vskladiščiti, kakor ga je bilo mogoče sedaj v juliju, sedem ali osem mesecev pred glavno sezono njegove uporabe.

Letos obeta kmetovalcem prehod od sedanjih na nove cene še posebne ugodnosti. Ker veljajo do 1. oktobra še dosedanje cene, bo letos takorekoč od julija do novembra nitramoncal mogoče kupovati po ceni 116,12 do 119,12 šil. za 100 kg. To priložnost naj res izkoristi vsak kmetovalec in naj se zlasti v juliju in v oktobru založi z nitramoncalom za prihodnjo sezono njegovega razsipanja.

Jesabel

Od kdaj in zakaj pesem o lepi Parižanki

Pariz, decembra.

S postaje Paris — Nord (pariške severne postaje) je stari „Ford“ izginil v prometno gnečo.

Utrujenega popotnika ne prevzamejo luči velemesta. samotna soba je v takem primeru še najprijetnejši kotichek.

V restavraciji lahko poceni ješ. Čudna atmosfera. V levem kotu dvorane dvojce zaljubljenih, nedaleč od njiju je improviziral možakar srednjih let na klavirju otožne melodije. Tretji sem bil jaz in tudi edini, ki je s pogledom iskal natakarja.

„Večerjo?“

In ko sem mu pritrtil, takoj naslednje vprašanje...

„Tujec?“

„Da, tujec.“

Šele tedaj sem opazil, da ne nosi natakarske bluže Bil je v temni obleki.

„Kako ste že rekli? Dunajski zrezek?“

Brž se je vrnil in ponudil sem mu, naj prisede.

Mož za klavirjem je še vedno improviziral... Poskušala sva poiskati prijetno temo za pogovor.

„Mladina ima rada glasbo. Mogoče bi vam gospod Chanquiline kaj zaigral? Saj nimate nič proti?“

Poklical ga je in ga prosil naj zaigra kaj iz svojega bogatega sporeda.

Oni pa ko da ni slišal prošnje svojega gospodarja in je s prsti kar naprej drsel po tipkah. Niti pogleda ni dvignil.

Jedel sem. Zaljubljenca sta se „glasno“ poljubljala in gospodar je umolknil.

Sam ne vem, kaj mi je bilo, da sem zinil znane besede iz slabega prevoda:

„Da vrag je, to vem, ker to si ti, edina moja Jesabel...“

Mož za klavirjem je tiho in kot sam zase igral znano melodijo.

„Veste,“ mi je dejal hotelir, „če Chanquiline igra to svojo skladbo, je vedno otožen. Kar pogledajte ga, kako nežno drsi po tipkah.“

Jesabel je bila njegova največja ljubezen. Spoznala sta se nekaj dni pred njeno smrtjo. Gledala sta se dve dolgi uri in nato mu je s solznimi očmi rekla:

„Če bi še enkrat živela, bi hotela človeka, kot ste vi...“

... Bila je vražje lepa. Nekaj neverjetnega, je moj sogovornik nadaljeval svojo zgodbo. „Ves Pariz je norel za Jesabel. Uničila je nešteto zakonov in za njo so potrošili milijone. Ab, Jesabel. Jesabel... Bila je najlepša ženska Pariza. Tri polna leta je bil vojni Pariz dvakrat okupiran: okrutni nemški škorenj in Jesabelini čari. Mnogi mislijo, da bi se nemške zastave precej dalj časa vile na Slavoloku zmagice, če ne bi bilo te največje pariške kurtizane, njenih prispevkov gibanju odpora in njenih obvestil iz „prve roke“.“

20. marca 1944 pa so z vrat stanovanja v prvem nadstropju razkošne vile v ulici Martignon sneli orumenelo etiketo, ki je na njej kratko pisalo: „Jesabel“.

To je bil začetek konca skrivnostne ženske, ki je o njej

„Gospa, moje ime je Vaine Chanquiline“, je dejal gost.

„Sem... rad bi vam toliko povedal. Poslušajte me, prosim.“

Iz uvelih usten nekdanje lepoticke je prišel tih glas:

„Sedite gospod in povejte umirajoči, kaj želite.“

„Le to bi vam rad povedal, gospa, da sem eden iz množice tistih, ki vas imajo radi in ki vam bodo ostali zvesti do konca življenja. Prvič sem vas videl pred nekaj leti, ko ste ponosno stopili iz avtomobila z roko pod roko z gospodom Ribentropom in odšli v hotel „De Cryllo“. Menda je bil to najsrečnejši dan mojega življenja. In še to vam moram povedati, da sem eden iz množice tistih, ki si po manjših kavarnah z glasbo služijo kruh. Nikoli nisem imel toliko denarja, da bi prodal do vas in vam povedal svoje želje...“

Dve uri ji je govoril...

Jesabel je zahtela.

„Če bi le še enkrat zaživela, bi hotela človeka, kot ste vi... Življenje zdaj ni več težko zame, hudo mi je le, da

Naš novi roman bomo začeli objavljati v prihodnji številki, in sicer kot najboljši jugoslovanski roman, leta 1954 nagrajeno delo srbskega pisatelja Dobrice Ćosića

Korenine

ki opisuje razmere in dogajanja v stari Srbiji ob koncu 19. stoletja

Pariz leta in leta govoril, za njo vzdihoval, jo oboževal, in se ji včasih tudi posmehoval. Komaj deset dni prej je na ta ista vrata potrkal štiridesetleten, že malo osivel možakar. Sobarica ni popuščala:

„Gospod želijo?“

„Rad bi videl gospo in ji dal šopek.“

„Saj vendar veste, da je gospa resno bolna in da so ji zdravniki prepovedali vse obiske.“

„Pa bi jo vseeno rad videl...“

„Žal! Ne morem vam spustiti, ker sem danes zavrnila že najmanj deset oseb s podobnimi željami.“

Chanquiline pa, ko da ni slišal teh besed. Odsunil je vrata in stopil v pred sobo. Klobuk in plašč je vrgel v globok naslonjač ter odprl vrata v sobo. Slednjič — Jesabel. Neusmiljena bolezen je vrgla lepoticco v posteljo. Le želja za življenjem jo je že leto dni držala pokonci. Za šminko je skrivala bolečine. Dolgo leto, potem ni mogla več...

so me vsi zapustili. Najbrž nisem zaslužila vaše pozornosti, mogoče že zato ne, ker je bila moja duša vselej dobra, telo pa tako zelo slabo...“

Cez nekaj dni so pariški bulvarski listi na zadnjih straneh objavili kratko vest: „Danes zjutraj je v tridesetem letu umrla gospodična Jesabel.“

Naslednjega dne je krenil po ulicah Montmartra nenavaden pogreb. Za pogrebnim vozom je šlo nekaj deset tisoč žensk, ki so s svojimi prispevki omogočile, da je bil pogreb njihove vrstnice Jesabel največji, kar jih je bilo v okupirani Franciji. Tistega dne so menda prvič v zgodovini burnega Pariza prišle vse kurtizane hkrati na ulico.

Chanquiline še danes igra klavir v restavraciji hotela „Atlantique“ in vselej, kadar kdo zaprosi za poseben program, se zamisli, nato pa z nežnimi udarci prstov zaigra svojo pesem o Jesabel.

V Markovič

Rosilo je v večer, da se mi je zdela ulica Cavana kakor mokra zidana soteska v razdrapani mesečini neona. Trg Unita se mi je odprl gol pod lopo oblakov. Dež ga je bil izpraznil: tako sem ga z lahkoto zagledal. Takole na prvi pogled se mi je zdelo, ko da njegova silhueta prečka trg nekako od Lloydove palače v smeri proti Borzi. Toda ko sem bil že na višini magistrata, sem opazil, da stoji na mestu, negiben sredi stopicajočih golobov.

Nisem se mogel zmotiti: bil je on. Bil je nezgrešljiv s tistimi svojimi zajedljivimi ličnicami na mehkem obrazu kakor iz samih oči. Vzravnan sredi mokrega asfalta je v svojem haveloku dajal skoraj vtis človeka, zavitega v jadro. Klobuk je nosil kakor na slikah: izzivalno potisnjen nazaj. Pojavo je dopolnjevala palica, ki pa jo je držal vodoravno ob sebi, kakor ravnilo.

„Ti tukaj, Ivan?“
Ali je zmerom tako gledal? Za hip mi je bilo, ko da sem odtrgan od tal, na tehtnici njegovih oči.

„Zakaj pa ne? Jaz!“
„Veš, pred leti sem v Ljubljani videl na ulici slokega elegantnega moža pri sedemdesetih: srce mi je prav na vrhu grla šepnilo: Oton! Potlej sem se grizel nad tem, da mi plahost ni dala, da bi ga ogovoril. In koliko časa potem mi ni bilo nič do tega, da bi še osebno spoznal kakšnega Slovenca. Odtlej sem prišel malo do poguma. Tebe ne mislim izpustiti.“

Bilo je, ko da je v neki svoji odmaknjenosti šel preko tega. Vzdignil je palico.

„Kaj je to?“
„Literarno Veliki trg. Dejansko Piazza Unita d'Italia.“

Toda nikakor ga nisem hotel moriti s te gobo dvojezičnosti. Sprehajal se je po mestu: bil je informiran o tem. Z očmi je objel trg od morja do Caffè degli Specchi.

„Sem bi morali esperantisti na kongres?“ je rekel.

„Si kaj dosti hodil okrog?“
„Toliko sem že kolovratil okrog, da sem

„Osli še zmerom žrejo seno, šakali mrhovino in polži svojo lastno slino. Po starem! Tam na mojem koncu so ventilirali možnost, da bi se vrnil. Toda sklenil sem, da je bilo enkrat dovolj! Dovolj in bašta, dvojezično! Cirkus greš gledat enkrat. Gledal sem obraze okrog: kakor da sem se jih že zdavnaj najedel! In časopise: ko da sem že vse fisto prežvečill! Vse je bilo, že stofi-sočkrat!“

Ob tem me je skoraj vrglo nazaj. Rahel dež mi je pomagal, da sem se ovedel. Ne kam nesvarno se je zvrstilo mimo mene nekaj izložb v Tergesteju.

„Si ti, Ivan? Ali nisi svoj čas gledal v dalji fisti dan, ko bi zemlja zgorela v odrešilnem požaru in bi potem nad vesoljnim pepelom vstalo jutro novega stvarjenja, ko bi človek začel vse znova? Ne lačnih ne ponižanih ne tlačanih ne izkoriščanih: vsakdo plačan samo po svojem delu: nič več fraz, ampak samo še resnica: novi krogi Zemlje po ekliptiki?“

Med knjigami v Parovelovi izložbi je na rumeni platnici švignil mimo naju v neke grozljive dalje zagledani obraz Borisa Leonidoviča Pasternaka.

Ivan je postal. S palico je premeril krog po zraku. Nato je pustil, da mu je tlesnila na pločnik.

„Misliš na dan s kakšnim citatom? S citati dokažeš tudi, da je Cankar v New Yorku v Fifty Avenue češplje klatil!“

S koncem očesa sem opazil, da mu je stala palica spet vodoravno. Tako sem še enkrat požrl, kar mi je bilo na jeziku. Nič nisem mogel pomagati, bil je videti naščepčen, a dovolj mi je bil že tisti občutek stopicanja za njegovim havelokom. Pustil sem ga molčati. In ko da je zaključil neke svoje ugreznjeno tuhtanje, je prav plebejsko na prehodu čez Borzni trg pljunil pod neke dragocene gosposke visokopetnike. Znašla sva se v semanjem žuborenju Rdečega mosta. Nekdo je izkričeval neko ceno, ko da bi lučal kamenje za mimoidočimi. Napolitanec je z vročnimi kretnjami

Kaznovana bahavost

Znamenitemu pariškemu kiparju Rodinu je nekoč nek mlad slikar ponudil podobo, ki ni imela umetniške vrednosti, razen okvirja, ki je bil silno dragocen. Mladenič je tako zelo sitnaril okoli kiparja, da si slednji ni mogel kaj in je vzel podobo. Obesil si jo je v svojem ateljeju. Kmalu je nanjo pozabil. Nekoč pa je slišal od enega svojih prijateljev, da se tisti mladenič silno postavlja, češ, poglejte, moja podoba visi v kiparjevem ateljeju, ker ga je motiv tako zelo navdušil, da se mojster ne more odtrgati od njega.

Tako bahanje je Rodina razjezilo in sklenil je, da bo mladeniča kaznoval.

Ko je sedel nekega dne v Cafe de la Paix, je zagledal mladega slikarja v družbi njegovih vrstnikov in tovarišev. Nagovoril ga je:

„Poglej no, kakšen slučaj! Že dolgo sem nameraval, da vas obiščem, žal pa mi je vedno zmanjkalo časa. Ste že slišali, da je bilo pretekli ponedeljek pri meni vlomljeno?“

„Ne, spoštovani mojster,“ je dejal mladenič in se ponosno ozrl v krog svojih prijateljev, če so res vsi videli, kako ga je slavni kipar nagovoril. „Ali so vam bile ukradene dragocene stvari, mojster?“

„Kakor hočete,“ je smehljaje se odvrnil Rodin. „Verjetno se še spominjate podobe, ki ste mi jo pred nekaj časa poklonili?“ — „Seveda se spominjam,“ je radovedno odvrnil mladi slikar.

„Zdi se, da so vlomilci imeli pred očmi samo vašo podobo, kajti izrezali so jo iz okvirja...“

„Poglejte vi...“ je zakričal mladi slikar v kratkem premoru, ki ga je naredil kipar, „nasmehnila se mi je sreča. Kakšna reklama! Časopisi!...“

„Časopisi so res že obveščeni...“ ga je prekinil kipar, „toda o tem, da so tatovi odnesli okvir, sliko pa raztrgano vrgli v kot...!“

„Kakšen?“

„Tramvaj bova zamudila,“ sem rekel in se spustil v tek.

Pred tramvajem se je gnetlo: tista brezimna gneča me je morala rešiti. Kar dobro mi je bilo zdaj pri srcu: na Opčinah sedeva z Ivanom k teranu, sama bova in bo mir.

Neka košara se je zrinila mimo mene proti okencu trafike.

„Preho un Grad Hotel!“

„Ampak do jutri se bo le scedilo!“ sem rekel hrabro v dež, spet so me začeli oble-

ANEKDOTE

● Dumas se je s prijateljem sprehajal v Bois de Boulogne. Neki Anglež ju je nagovoril, z njima kramljal in se očitno zanimal za Dumasov naslov, da bi ga obiskal. Toda Dumas se je izmikal. Ko se je Anglež naposled poslovil, je prijatelj oštel Dumasa: „Zakaj pa mu nisi dal naslova? Saj ni tvoj upnik.“

„Še ne,“ je menil Dumas, „lahko pa še postane.“

● Pri tolikih romanih, kolikor jih je Dumas napisal, se je lahko zgodilo, da so pisatelju ušli anahronizmi, ki so jih njegovi prijatelji z užitkom odkrivali. Tako je Dumas v svojih „Treh mušketirjih“ pustil kmetom saditi krompir, čeprav krompir za d'Artagnana še ni bil znan, in v „Viscontu de Bragellonu“ je neka oseba rekla drugi, da je duhovita kot Voltaire, ki je prišel na svet šele petdeset let kasneje.

● In še dama, ki je zasanjano vprašala Dumasa: „Povejte mi, mojster, kakšna je razlika med prijateljstvom in ljubeznijo?“

„Dan in noč,“ je odvrnil Dumas.

● Na dvoru so pobarali Dumasa, kaj pravkar piše. Dumas jim je pripovedoval o dolgem romanu z glavnimi in stranskimi osebami, glavnim in stranskim dogajanjem, zamotanimi zapleti, opisom pokrajine — in dvor je zaverovano poslušal.

Ko je Dumas končal, ga je vprašal nekdo: „In kdaj izide ta roman?“

„Izide“ je rekel Dumas. „Najprej mora biti napisan. Ravnokar sem dobil idejo.“

bi izgovoril, bi me tiščalo naprej. Tako sem se opogumil.

„Oprost, Ivan, ampak nekaj bi rad zvedel od tebe. Veš, ljudje se sprašujejo, kako bi bilo danes s teboj. Tako, na kateri strani bi stal. S kom bi držal, no.“

Polomil sem ga: ko je vstal, mi je bilo, ko da sem zginit v senci haveloka.

„S pravico! In z resnico! Tepec!“

Na ulici me je zmrazilo: šele takrat sem se zavedel, da sem sam. Človek je včasih tako sam, da bi objel drevo. Nikjer več ni bilo Ivana. Samo senco njegovega haveloka sem zaznal, ki se je oddaljevala po prazni cesti, naraščajoč. In je naraščala še dalje, dokler ni bilo vse nad mano en sam črn deževni zvon.

Šel sem.

In osamelemu mi je bilo, ko da je ostal z mano samo Kras, z omiljenimi obronki od noči.

ALOJZ REBULA

Mož v haveloku

spoznal, da so danes Slovenci narod, ki prodaja meso po Trstu!“ je rekel s kretnjo, da mu je havelok zaplahutal.

Takoj mi je bilo jasno, da ima nekaj s Slovenci. Hotel sem reči nekaj njim v zagovor: toda ko mu je zapihalo izpod brk, sem se potuhnil. Raje sem ga skušal speljati drugam.

„No, in kako se ti zdi zdaj ta naš mili planet, Ivan?“ sem rekel, ko sva šla mimo cvetličarne, ki je razkazovala svoje rastlinsko razkošje na vogalu.

Neznane izjave znanih osebnosti

■ FRANCOISE SAGAN (francoska pisateljica): „Možje imajo vedno več skrbi kot žene. V prvi vrsti morajo prenašati ženske.“

■ WILLIAM FAULKNER (ameriški pisatelj in Nobelov nagrajenec): „Če si enkrat vtepete v glavo, da česa ne zmorete — imate popolnoma prav.“

■ ELMER G. LETERMAN (ameriški publicist): „Sreča je, kadar se predpriprave srečajo s priložnostjo.“

■ DR. ALBERT SZENT-GYORGYI (Nobelov nagrajenec): „Znanstveno raziskovanje pomeni videti tisto, kar lahko vsak vidi in si misliti pri tem na to, na kar še nihče ni pomislil.“

■ HENRY FOUNTAIN ASHURST (ameriški senator): „Politika je kot vožnja s kotaljkami. Deloma greste tja, kamor hočete priti, deloma pa, kamor vas te preplete zadeve odpeljejo.“

■ ROBERT FROST (ameriški javni delavec): „Najboljša pot je vedno „skozi!““

■ SENECA (starorimski filozof): „Najboljše zdravilno sredstvo za jezo je — odlog.“

■ DON HEROLD (mislec in publicist): „Kadar kdo pravi: „Naj torej povem na kratko“ — je že prepozno.“

razlagal prednosti novega preparata proti kurjim očesom.

„Kontinuiteta zgodovine je v semnju!“ je dejal.

Kramar pod šotorčkom je v rastočem zanosu lezel že v neki mesijanski alt, ko da je ves smisel njegovega bivanja v nekem idealnem odreševanju strpinčenih človeških mezincev, da sva prislunila. Tedaj je pristopila k meni senca, iz katere se je izluščila ženska s košaro.

„Bi mesa?“ je šepnila.

Sunkovito sem stopil stran, ko me je vsega oblila kurja kolt.

„Viš, takole na dežju pa ne bom stall!“ sem rekel.

A morala sva priti čez most, da sem spet prišel k sebi. Zdaj sem gledal Ivana samo od strani: njegov havelok je nekam zmrkljivo cvrkotal ob izložbe poslovnih lokalov v ulici Roma. Trgovine so se zapirale v nekem opustošenem drdranju rolet. Iz drogerije je buhnil v dež vonj po milu. Motorček je opotekavo zaviral, ko mu je počila duša. V nadstropju neke politične palačice se je blede svetilo od sestanka Društva slovenskih filatelistov. Iz bara se je zahihitala „Casetta in Canada“. Mačica je vozila za seboj po pločniku povoženo tacco.

Nastalo je vprašanje, kam bi se dala. Jaz sem bil za to, da sedeva kam. Toda Ivan je vohal okrog, ko da ima Trsta že dovolj.

Nasproti je prihajala gruča s kovčki.

Nekaj me je obšlo, da sem se odločil glasno: „Seveda, na Opčine pojdeva!“

Toda v nenadni zmedenosti sem le obazaril v sredo tiste gruče. Krotko se je odprla pred nama v polkrog.

„Mogoče vi veste za bunde?“

„Via Bunda, kar naprej!“ sem skoraj zavpil, zraven pa sem potegnil za havelok, zdaj mi je kar gorelo pod nogami.

„Vražje vreme, kaj?“ sem rekel.

„Kam pa so iskali tisti Slovenci?“

„Neki jubilej praznujejo,“ mi je ušlo.

Josef Friedrich Perkonig

Dichter der Verständigung unter den Völkern

(Fortsetzung aus der letzten Nummer)
Eine Art Sonderstellung in des Dichters Werk nehmen seine beiden ausschliesslich phantastischen Romane (Die Maturanten und Die Erweckung des Don Juan) ein, während seine autobiographischen Essays feinfühlig Aussagen über den zurückgelegten Weg darstellen (Im Morgenlicht).

Darin bekennt er:
„Gehört also muss ich als Kind slowenische Lieder haben, selber gesungen habe ich keines, und es ist mir heute, als hätte ich in meinem Leben etwas versäumt. Ich bin durch eigene Irrtümer, die freilich auch von falschen Propheten stammten, und fremde Schuld überhaupt der zweiten, der anderen (der slowenischen, Anm. d. Übers.), nicht weniger schönen Seele meiner Heimat entfremdet worden, es wurde mir ein ganzes junges Leben lang von dem Zeitgeist eingeredet, und ich habe mir — Gott sei es geklagt! — es auch einreden lassen, dass die slowenische Sprache nur mehr ein minderes Gastrecht bei uns im Lande habe, dass sie verhalten sei, an dem Tische der Herren zu schweigen und sich mit freiwilling gespendeter Liebe von getreuen Anhängern zu bescheiden. Und es gab in dem anderen Lager — nicht minder schmerzlich sei es beklagt — kluge, gute Menschen, denen ein anderer höllischer Dämon zugeflüstert hatte, die deutsche Sprache habe alle Rechte auf den slowenischen Fluren verwirkt.“ (S. 66)

Die Erkenntnis, dass das Land ohne Slowenen kulturell ärmer wäre (Essay Der Kärntner Slowenen), vervollständigt die Enthüllung des Autors über seine eigene Begegnung mit der nationalen Frage in Kärnten.

Die Durchsicht der Werke des Dichters und die Erforschung seiner ideellen Entwicklung enthüllt uns, dass die Entwicklung seiner schöpferischen Kraft mit seinen reiferen Ansichten über die nationale Frage zusammenfällt. Schon im Jahre 1932 kann man im Organ der Kärntner Slowenen unter anderem auch folgendes lesen: „Herr Perkonig! Für Ihre Worte sind wir Ihnen dankbar und wollen an deren Aufrichtigkeit glauben. Wir wissen um eine Reihe nüchternere Menschen unter euch, die sich zu etwas menschlicheren Anschauungen durchgerungen haben, und darum wollen wir an euch und euren Kameraden lernen, den deutschen Nachbar zu achten. Vergesst jedoch nicht, dass eure schönen Worte vom Frieden und der Versöhnung vorläufig nur Worte bleiben.“ (Koroški Slovenec, 19. 10. 1932, Nr. 42, S. 1.)

Diese Worte wurden an den Dichter gerichtet, der damals auch Vorsitzender des Heimatbundes war, einer Organisation, deren Tätigkeit wir nicht eingehender beschreiben möchten. In ihrem Endresultat war sie eine der bedeutendsten nazistischen Massenorganisationen in Kärnten.

Was konnte Perkonig vor dem Sturz in den Abgrund — in den Nazismus bewahren, wohin gerade in Kärnten so viele, auch kleine Menschen abgerutscht waren, als ob sie eine Lawine mitgerissen hätte, was hat ihn vor der verhängnisvollen Gesellschaft gerettet?

Die Erklärung ermöglicht uns die Geistesverfassung des Dichters, wie sie in seinen literarischen Werken zum Ausdruck kommt. Vor allem aber musste notgedrungen einen solchen Weg ein Mensch ablehnen, der sich der Kunst verschrieben hatte: „Wenn ich zuweilen wieder einmal eine der Gravuren meines Vaters in die Hand bekomme, mit denen er die Eisenteile von Gewehren kunstvoll verzierte, dabei unzählige Stichel, Punzen und Schattieräder benützend, wenn ich mich voll Rührung über die zarten Ornamente und Tierfiguren, in das sogenannte Englische Laub verliere, die sauber gezeichneten filigranen Jagdstücke betrachte, dann glaube ich zu wissen, dass die Liebe zu den feinen, stillen Dingen, die Geduld, sie nachzubilden, die Meinung, in ihnen geschehe gleichfalls alles Tatsächliche und Zaubrische, alles Idyllische und Dämonische dieser Welt, ein Erbe des Vaters ist...“

Interessant mag die Feststellung sein, dass

man an seinem Beispiel einen allmählichen Prozess beobachten kann, in dem sich seine Persönlichkeit einen Weg bahnen und sich aus dem unbarmherzigen Panzer der grossdeutschen Ideologie befreien musste; der bürgerliche Humanismus vermochte ihm keine Rettung zu bringen, wohl aber fand er seine Rettung im Erbe des Vaters.

So kann man sogar im Kärntner Almanach aus dem Jahre 1944, dem durchwegs Nazisten Pate gestanden waren, des Dichters Flucht vor der Mentalität und der Gesellschaft beobachten, der er seine Mitarbeit nicht zu versagen wagte. Sein Spätes Heldenlied ist ein kleiner Essay, der uns umso mehr überrascht, da der Dichter darin den Grubenarbeitern — den Knappen ein Loblied singt; der Beitrag ist eine ideell vereinsamte Erscheinung in der Sammlung. Den wahren Umbruch aber erreichte der Dichter, wie schon erwähnt, erst in der Nachkriegszeit.

Obwohl Perkonig für seine Werke Motive auf Kärntner Boden, wo Slowenen siedeln, aussucht, seinen zahlreichen Helden slowenische Namen gibt und in seiner Metaphorik noch das reichliche Volksgut verwendet (den Kralj Matjaž, die Rojenice), unterscheidet er sich dadurch nicht von vielen österreichischen Schriftstellern, die die Kulturwerte des slowenischen Volkes als einen geeigneten Acker ansahen, von dem die Früchte zur Ausschmückung ihrer Werke einzuheimsen sind. In einer Hinsicht aber tat Perkonig einen Schritt weiter, als er der kulturellen Potenz unseres Volkes begegnete. Er wurde nämlich zum Initiator von Übersetzungen und zum dichterischen Mitübersetzer von Werken aus dem slowenischen Schrifttum ins Deutsche (F. Milčinski, I. Cankar, I. Tavčar, M. Kranjec¹); über die drei Erstgenannten hat er auch Essays verfasst).

Bei dieser Gelegenheit brachte er im Geleitwort zu den einzelnen übersetzten Werken auch seine vermittelnde Geisteshaltung (Europäische Dichtung aus dem Südosten) zum Ausdruck. Bisher sei die Übersetzungstätigkeit in die deutsche Sprache mangelhaft gewesen. Die Tatsache, dass Übertragungen nordischen Schrifttums überwiegen, sei seiner Meinung nach durch Literaturen anderer Völker — vor allem durch Übersetzungen von Werken jener aus dem Südosten des Kontinents zu ergänzen; zu beginnen sei mit slowenischen Werken. „Es wäre ein Irrtum, zu meinen,“ unterstrich der Dichter, „dass einem Volke ein Dienst oder gar eine Gnade erwiesen wird, wenn eine andere Nation Stücke seiner Dichtung in die andere Sprache überträgt. Wenn es auch jedem Volk willkommen sein kann, seine geistigen Erzeugnisse, wie sie sich unter anderem in der Literatur manifestieren, beachtet und anerkannt zu sehen, so sind die eigentlich Beschenkten doch die anderen (in diesem besonderen Fall wir), die einen Zuwachs an dichterischer Substanz erfahren.“

(Fortsetzung in der nächsten Nummer)

1) Im Jahre 1947, Aus dem Florianital: Ivan Cankar (Zgodbe iz doline Sentflorjanske), Verlag E. Kaiser; Cankars Skizzen versah er mit einem Essay über den Autor. Der Verlag hat seinen Sitz in Klagenfurt, im Jahre 1948. Herbstblüte: I. Tavčar (der Roman Cvetje v Jeseni), Verlag E. Kaiser; die Übersetzung mit einem Essay über den Schriftsteller I. Tavčar. Im Jahre 1948, Slowenische Volksmärchen: F. Milčinski (Pravljice F. Milčinskega), Verlag E. Kaiser; er besorgte auch den Einleitungs-Essay. Im Jahre 1953, Spuck im Florianital: I. Cankar (Zgodbe iz doline Sentflorjanske). Es handelt sich um einen durchgesehenen Nachdruck der ersten Übersetzung von Cankars Skizzen. Jedoch in prunkvoller Ausstattung des angesehenen Verlages E. Vancura, Wien-Stuttgart, mit einem Essay über den Dichter I. Cankar und einem erklärenden Geleitwort, wonach in einer besonderen Sammlung Werke europäischer Dichtung aus dem Südosten erscheinen werden. Im Jahre 1953, Herbstblüte, ein Nachdruck der bereits erwähnten Übersetzung im Verlag E. Vancura im Rahmen der Bücherreihe europäischer Dichtung aus dem Südosten; einleitend hat er einen Essay angefügt. Im Jahre 1953, Sprung in die Welt: Miško Kranjec (Beg s kmetov, Novelle in zwei Teilen) in der schon genannten Reihe „Südosten“ mit einem Essay von J. Matl. Im Jahre 1953 aber noch Herr auf eigenem Grund: Miško Kranjec (Zwei Novellen von M. Kranjec — Reženja na svojem, Martin Zalik na kmotih). Beide Bücher dieser Übersetzungen umfassen das Buch Tri novele (Drei Novellen) von Kranjec aus dem Jahre 1935.

RADIO PROGRAM

RADIO CELOVEC

Poročila dnevno: I. program: — 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 17.00, 20.00, 22.00. II. program: — 6.00, 7.00, 8.00, 13.00, 17.00, 19.00, 22.00, 23.00.

Vsakodnevne oddaje: I. program: — 5.55 Oddaja za kmete — 6.00 Vedri zvoki — 7.00 Pisan spored za jutranjo uro — 7.55 Gospodarska poročila in delovni trg — 9.00 Pozdrav nate — 10.10 Gospodinjski magazin — 11.00 Dobro razpoloženi ob enajstih — 12.03 Pestro mešano — 13.00 Opoldanski koncert.

Slovenske oddaje Radia Celovec
Ponedeljek, 10. 7.: 7.30 S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo.
Ponedeljek, 11. 7.: 14.00 Poročila, objave. Pregled sporeda. — Narava v poeziji. — Za Vas igra Avsenikov trio. — 17.55 Za našo vas.
Torek, 12. 7.: 14.00 Poročila, objave. — Po tajinstvenih stezah koroške domovine.
Sreda, 13. 7.: 14.00 Poročila, objave. Domači vrt. — Kar želite, zaigramo.
Četrtek, 14. 7.: 14.00 Poročila, objave. — Iz popotne torbe: Pri tujih narodih v gosteh: Sovjetska zveza.
Petek, 15. 7.: 14.00 Poročila, objave. — Domači godci in pevci.
Sobota, 16. 7.: 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca.
Nedelja, 17. 7.: 7.30 S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo.

Sobota, 9. julij:
I. program: 6.10 Juljanja gimnastika — 8.00 Fantje, veseli bodite — 8.45 Širni pisani svet: Dopust na severu — 14.00 Pozdrav nate — 15.30 Iz vseh dolin zveni — 16.20 Mladinska oddaja — 16.45 Za delovno ženo — 18.55 Sport — 19.30 Odmev časa — 20.15 „Melisto“, opera — 22.20 Pogled v svet.
II. program: 6.10 Z glasbo v dan — 9.00 Dobrodošli v Avstriji — 9.20 Ti in zival — 11.00 Ljudske viže — 12.03 Za avtomobiliste — 13.30 Pet minut agrarne politike — 14.40 Tehnični razgled — 17.40 Gradščanska ura — 19.15 Hopa! — dvojčki! — 20.00 Dobro zabavo — 21.45 Sport.

Nedelja, 10. julij:
I. program: 6.50 Naš domači vrt — 7.00 Mali jutranji koncert — 8.05 Kmečka oddaja — 9.00 Venček melodij — 11.00 Dopoldanski koncert — 13.00 Operni koncert — 14.30 Pozdrav nate — 17.05 Plesna glasba — 18.00 Otroški oder — 19.00 Sport — 20.10 „Goljuli“, slušna igra (iz hrvaščine) — 22.10 Pogled v svet.
II. program: 6.10 Vesele melodije — 7.05 Godba na pihala — 8.15 Kaj je novega — 10.05 Dobrodošli v Avstriji — 10.25 Veselo petje, veselo igranje — 13.15 Za avtomobiliste — 18.00 Moderna zabavna glasba — 18.30 Mladinska oddaja — 19.10 Oddaja zveznega koncerta — 20.00 Lepi glasovi, lepe melodije — 21.45 Sport.

Ponedeljek, 11. julij:
I. program: 6.25 Pestro pomešano — 8.00 Operni koncert — 14.45 Posebej za Vas — 15.30 Knjižni kotiček — 15.45 Operete — 18.30 Mladina in gledališče — 18.55 Sport — 19.00 Dober večer, dragi poslušalci — 19.30 Odmev časa — 20.15 In kaj mislite Vi? — 20.30 Rumeni ponedeljek — 21.00 Operni koncert.
II. program: 6.05 Premislite, prosimo, sami — 7.17 Beleške iz dnevnika — 9.00 Dobrodošli v Avstriji — 9.20 Mladina naj poljuje: Zgornja Avstrija vabi — 11.00 Dopoldanski koncert — 12.03 Za avtomobiliste — 13.30 Za prijatelja opere — 14.35 Mednarodna radijska univerza — 16.00 Pojemo za vas — 17.10 Kulturne vesti — 21.55 Sport.

Torek, 12. julij:
I. program: 6.10 Juljanja gimnastika — 7.55 Gospodarske vesti — 9.00 Ljudstvo muzicira — 14.30 Kulturne vesti — 16.00 Vojaška godba — 17.55 Naša praelna oddaja — 18.55 Sport — 19.00 Dober večer, dragi poslušalci — 19.30 Odmev časa — 20.15 „Geslo Juljanja zarja“, slušna igra.
II. program: 6.05 Preden odidele — 6.10 Z glasbo v dan — 8.10 Oddaja Rdečega križa — 9.00 Dobrodošli v Avstriji — 11.00 Za ljubitelja resne glasbe — 12.03 Za avtomobiliste — 13.30 Pomembni orkestri — 16.00 Ženska oddaja — 17.10 Kulturne vesti — 17.15 Brali smo za Vas — 17.40 Esperanto — 17.50 Tukaj govori UNESCO — 17.55 Glasba za delopust — 20.00 Pozdrav z Dunaja — 21.10 Vsaka stvar ima dve strani — 21.55 Sport.

Sreda, 13. julij:
I. program: 7.00 Pestro pomešano — 8.00 Da, to je moja melodija — 8.45 Iz ženskega sveta — 14.45 Za prijatelja popevk — 16.00 Zaljubljeni v Pariz — 18.55 Sport — 19.00 Dober večer, dragi poslušalci — 19.30 Odmev časa — 20.15 Orkestralni koncert — 22.10 Pogled v svet.
II. program: 6.05 Premislite, prosimo, sami — 7.10 Beleške iz dnevnika — 9.00 Dobrodošli v Avstriji — 9.20 Mladina naj poljuje — 11.00 Dopoldanski koncert — 12.03 Za avtomobiliste — 13.30 Za prijatelja opere — 14.15 Sodobni avstrijski komponisti — 16.00 Otroška ura — 16.30 Dunajske viže — 17.10 Kulturne vesti — 19.15 Za prijatelja planin — 21.00 Ljudstvo in domovina: Koroško spominsko leto 1960.

Četrtek, 14. julij:
I. program: 6.10 Juljanja gimnastika — 7.00 Pestro pomešano — 7.55 Gospodarske vesti — 8.00 Operni koncert — 8.45 Avstriji v tujini — 15.30 Aktualna reportaža — 16.30 Planine in ljudje — 17.10 Venček melodij — 17.55 Kulturne vesti — 18.00 Kmečka oddaja — 18.15 Oddaja delavske zbornice — 18.30 Mladinska oddaja — 18.55 Sport — 19.30 Odmev časa — 20.15 Kmečka svatba, slušna igra — 21.00 Zveneča alpska dožela.
II. program: 6.05 Preden odidele — 7.10 Beleške iz dnevnika — 9.00 Dobrodošli v Avstriji — 11.00 Za ljubitelja resne glasbe — 12.03 Za avtomobiliste — 14.15 Znani orkestri — 16.00 Ženska oddaja — 16.30 Glasba za mlade zaljubljeni ljudi — 17.10 Kulturne vesti — 19.30 Dnevna zabavna oddaja — 21.00 Pesem prerije — 21.55 Sport — 22.10 Pogled v svet.

Petek, 15. julij:
I. program: 8.00 Orkestralni koncert — 8.45 Koroška domovinska kronika — 13.10 Ljudska glasba iz Avstrije — 17.10 Popoldanski koncert — 18.10 Prosti čas je dragocen — 18.55 Sport — 19.00 Dober večer, dragi poslušalci — 19.30 Odmev časa — 20.15 Halal Teenagerji! — 32.10 Pogled v svet.

II. program: 6.05 Mladi glas — 7.10 Beleške iz dnevnika — 9.00 Dobrodošli v Avstriji — 9.20 Mladina naj poljuje — 12.03 Za avtomobiliste — 13.30 Za prijatelja opere — 14.35 Mednarodna radijska univerza — 16.00 Otroška ura — 17.10 Kulturne vesti — 17.15 Znanje za vse — 17.55 Glasba razveseljuje — 19.10 Teden dni svetovnega dogajanja — 19.25 Mala melodija — 20.00 „Potovanje na Štajerska“, slušna igra.

Televizijski program:
Vsakodnevna oddaja: 20.00 Cas v sliki. Oddaja Cas v sliki tudi vedno pred zaključkom televizijskega programa.

Nedelja, 10. 7.: 17.00 Za otroke — 17.15 Mladinski svet — 17.45 „Lassie“, povesti psa — 20.00 „Poljska kri“, opereta.

Ponedeljek, 11. 7.: 19.30 Inspektor Garrett — 20.20 Sport — 21.20 Nat King Cole-Show.

Torek, 12. 7.: 19.30 „Sidre verige“, film — 20.20 „Podgane“, fragikomedija Gerhartha Hauptmanna.

Sreda, 13. 7.: 17.00 Listamo v slikanici — 17.30 Zvezde in ozvezdja — 17.45 Sportni ABC — 19.30 Oče je najboljši — 20.20 Jubilejni slavnostni tedni 1960 — 20.55 „Tokajski biser“, operetni film.

Četrtek, 14. 7.: 19.30 Sport — 20.20 Pri naslednikih Džingis-kana, filmsko poročilo — 20.55 „Ljubljani glas“.

Petek, 15. 7.: 19.30 Poslednja priča, kriminalni film — 20.20 „Smrtni jezdec Kanazasa“, drama z divjega zahoda.

Sobota, 16. 7.: 19.50 „Mož brez imena“, televizijska igra.

RADIO LJUBLJANA

Poročila dnevno: 5.05, 6.00, 7.00, 13.00, 15.00, 17.00, 22.00.

Sobota, 9. julij:
5.00 Dobro jutro — 8.30 Pionirski tednik — 8.55 Zbor Slovenske filharmonije — 10.10 Od lu in lam — 11.30 Družina in dom — 11.40 Popevke se vrstijo — 12.15 Kmetijski nasveti — 13.30 Vojaška godba — 13.50 Če arije do arije — 14.35 Voščila — 16.00 Na platno smo videli — 16.40 Pesmi in plesi s Tahitija — 18.00 Narodne poje zbor „France Prešeren“ — 18.45 Okno v svet — 20.00 Venček narodnih in domačih — 20.55 Revija jugoslovanskih pevcev zabavne glasbe.

Nedelja, 10. julij:
6.00 Nedeljski jutranji pozdrav — 7.15 Izletnikom na pot — 8.00 Mladinska radijska igra — 8.45 Otroške pesmi — 9.45 Dvospevi ruskih skladateljev — 10.00 Spomnite, tovarishi — 10.30 Godba na pihala — 12.00 Voščila — 13.30 Za našo vas — 14.15 Voščila — 15.30 Slovenski oklet — 16.15 Melodija, kat si jih vsak želi — 17.00 Sport in glasba — 21.10 Ob stoletnici rojstva Gustava Mahlerja.

Ponedeljek, 11. julij:
5.00 Dobro jutro — 8.05 Mamba in cha-cha-cha — 8.20 Počitniško potovanje — 9.00 Pri klasičnih mojstrih — 11.00 Iz Janačkove „Jenuše“ — 11.35 Iz albuma sanospesov — 12.00 Zadovoljni Kranjci — 12.15 Kmetijski nasveti — 13.30 Pesmi in plesi jugoslovanskih narodov — 15.40 Dalmatinske narodne pesmi — 16.00 Naši popatniki na tujem: V Afriki pri zdravniku — 16.20 Skladbe za harfo — 16.40 Ljubezen v Parizu — 17.10 Šoferjem na pot — 18.00 Operne melodije — 18.40 S knjižnega trga — 20.20 Koncert zagrebške filharmonije.

Torek, 12. julij:
5.00 Dobro jutro — 8.30 Iz filmov in glasbenih revij — 9.15 Arničeva simfonija „Na domači grudi“ — 10.10 Revija jugoslovanskih pevcev zabavne glasbe — 11.30 Oddaja za otroke — 12.00 Slovenske narodne — 12.15 Kmetijski nasveti — 12.40 Pisani zvoki z Dravskega polja — 13.30 Poio naši operni pevci — 14.10 Slovške in noravske narodne pesmi — 14.35 Voščila — 16.00 Iz domače književnosti — 17.20 Parada plač — 18.00 Zanimivosti iz znanosti in tehnike — 18.50 Človek in zdravje — 20.00 Poje zbor univerze iz Valparaisa — 21.35 Take plešaje v Budimpešti — 22.15 Ameriški pevci.

Sreda, 13. julij:
5.00 Dobro jutro — 8.05 Poje zbor bavarskega radio — 8.35 S sprejemnikom na dopust — 11.30 Iz opere „Štirje grabljani“ — 12.00 Vesele narodne pesmi — 12.15

Perkonigov roman „Ugrabljena strd“ (vez. 35, broš. 25 šilingov) dobite v knjigarni Naša knjiga

Kmetijski nasveti — 12.40 Otrci pozdravljajo — 13.30 Pozdrav iz Dalmacije — 14.35 Ritmična abeceda — 15.40 Romantične melodije — 16.00 Navost na knjižni polici — 16.20 Koncert po željah — 18.00 Kulturna kronika — 18.45 Radijska univerza — 20.10 Bizetova opera „Carmen“ — 22.15 Plesna glasba z vsega sveta.

Četrtek, 14. julij:
5.00 Dobro jutro — 8.25 Koncert mladih umetnikov — 9.40 Poje Ljubljanski aktel — 10.10 Simfonična, operna in solistična glasba — 11.30 Oddaja za cicibane — 12.00 Trio Avgusta Slanka — 12.15 Kmetijski nasveti — 13.50 Vedri zvoki — 14.35 Voščila — 15.40 Chopin: Mazurke — 16.00 Iz svetovne književnosti — 17.10 Turistična oddaja — 18.00 Iz Puccinijevih oper — 18.30 Sport in športniki — 20.00 Četrkov večer domačih pesmi in napevov.

Petek, 15. julij:
5.00 Dobro jutro — 8.05 Baletna glasba iz opere „Faust“ — 8.35 S popevkami po svetu — 9.41 Ob abalah Španije — 11.00 Trio Avsenik — 13.00 Dobra volja je najbolja — 12.15 Kmetijski nasveti — 12.25 Po Skandinaviji z orkestrom Helmuta Zachariaa — 12.40 Domači napravi izpod zelenega Pohorja — 13.30 Melodije po vašem okusu — 14.35 Operne arije — 16.00 Humoreska lega tedna — 18.00 Kanadski pevec Tennessee Ernie Ford — 18.15 Kmečka godba — 18.30 Iz naših kolektivov — 20.00 Francoske otroške pesmi — 20.15 Tedenski zunanepolitični pregled — 20.30 Balet skozi stoletja — 21.15 O morju in pomoričkah.